

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2:40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurbau
Nr. 760.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

D. Stroescu și Românii din Țară.

Arad, 14 August.

Scrisoarea adresată de d. Vasile Stroescu Societății universitare „Petru Maior”, publicată în Nr. 154 al ziarului nostru, înregistrată la început — cu excepția „Neamului Românesc” — cu oarecare indiferență de către ziarele din România, a provocat în cele din urmă discuțiuni, cari au ajuns la violențe de limbaj la care, mărturisim, că nu ne-am fi așteptat, într'o asemenea chestie, a cărei lămurire nu câștigă nimic prin tonul exasperat de care dau dovadă unii dintre autorii de scrisori deschise, apărute în ultimul timp în unele organe de publicitate din țară.

Am publicat într'unul din numerile trecute ale ziarului nostru frumoasa scrisoare a dlui Dr. Tălășescu, valorosul președinte al Secției dela Constanța a ligei Culturale, din care se poate vedea cum înțeleg românii de inimă de dincolo, glasul de dureroasă chemare la jertfă al marelui român Vasile Stroescu.

Înainte de această scrisoare s'a rostit cuvântul chemat al dlui N. Iorga, iar după dânsul a urmat scrisoarea dlui Nanu în revista „Flacăra” și a dlui general Stoika în „Universul”.

Lăsând de o parte — pentru moment — invectivele cari pot dovedi mult temperament din partea autorilor lor, dar cari nu au de a face nici cu logica și nici cu sentimentul de dreptate și de bunăcuviință indispensabile

intr'o asemenea chestiune și mărginindu-ne la obiecțiunile pornite numai din convingeri obiective și din sentimente îndreptățite, ne simțim datori, față de publicul din țară și față de persoanele cari reprezintă opinia publică românească cinstită și a căror simpatie, ne-ar dura prea mult, să o pierdem pe nedrept, la oarecare lămuriri.

Aceasta pentru că unele comentarii în focul însuflețirii explicabile, au depășit înțelesul just al cuvintelor dlui V. Stroescu nesocotind astfel nobilele intențiuni cari au mișcat pe marele binefăcător al Ardealului, în momentul când a adresat acest dureros apel către tineretul universitar din Budapesta și atribuind astfel un sens cu totul străin de vederile cari au îndemnat la publicarea lui.

Mai întâi ținem să lămurim o scăpare din vedere care în modul cum a fost înțeleasă în Țară, a fost cu totul departe de gândul nostru și de sigur și de al dlui V. Stroescu.

Publicând rândurile d-sale, nu ne-a trecut o singură clipă prin minte să jignim sentimentele de legitimă admirație și de adâncă iubire pe care românii din regat dimpreună cu întregul neam românesc le au față de dinastia română și față de gloriosul ei șef.

Mai mult ca ori care alții, noi românii din Ungaria, suntem în măsură a admira uriașa operă de înălțare materială a României datorită acestui mare Rege și a ne bucura de străduințele pline de jertfă, pe care le face pentru ridicarea suferințelor a poporului românesc.

Iubim pe acest mare rege din cele mai curate porniri sufletești. Sentimentele noastre față de Statul Român și față de Suveranul său, ca și lupta noastră a tuturor aceluia cari ne sbatem pentru un ideal românesc dincoace

de Carpați, nu pot avea de obiectiv nici un calcul de meschine interese omenești.

Idealul cărui ne închinăm este un ideal care cere și va cere încă mult timp numai jertfe personale și poate mulți dintre cei cari poartă astăzi greutatea năzuințelor pentru realizarea lui, vor fi dispărut de mult, când înfăptuirea acestui ideal va ajunge să lase loc și la speranțe de satisfacții în legătură cu onoruri și cu favoruri altfel decât pur ideale.

Astfel fiind nu există, nu poate exista o preocupare care să țarmurească iubirea și admirația noastră pentru factorii și pentru curentele de dincolo, cari prin năzuințele lor, întărind puterea morală și materială a fraților de dincolo, ajută țintei căreia ne-am închinat și noi cei de aici.

Colecta „Românului” este martoră a entuziasmului cu care am înregistrat și relevat întotdeauna faptele și activitatea desfășurată pe acest teren, poate mai mult decât alte ziare din Țară cari au a asculta și de alte interese.

Credem deci că atât noi cât și marele Vasile Stroescu putem fi scutiți de bănuiala unor intenții pe cari nu le-am avut, pe cari, nu există motiv, să le avem.

Dar dacă înțelegem că respectul și iubirea pentru un suveran în care se simbolizează străduințele unei țări întregi, pot îndreptăți o judecată aspră chiar și pentru scăpări din vedere involuntare, nu putem înțelege de loc nedreptatea ce se comite în aprecierea rândurilor unui om ca V. Stroescu, în care astăzi se personifică cele mai înalte însușiri de jertfă pentru neam.

Unii dintre autorii de scrisori deschise îl acuză nici mai mult nici mai puțin decât de faptul că a voit să arunce o insultă Țării Ro-

Momente culturale din viața regelui Carol I.

— După memoriile regelui. —

Trad. de Ascanio.

Întâia vizită a Iașilor, la 1866. — Primirea entuziastă. — Orașul. — Bisericele. — Cunoștința poetului Alecsandri.

În ziua de 17/29 August, pe la ceasurile zece, Prințul și suita Sa iau drumul celei de a doua Capitală a Țării. Drumul duce prin ținutul de vii al Cotnarilor, peste Hârlău și Târgul-Frumos (nume ironic), două mici târguri murdare, locuite mai cu seamă de Evrei. Zece kilometri departe de Iași, la Podul-Iloaii, primele deputațiuni ale Capitalei moldovenești întâmpină pe tânărul Domn, pe când norodul din comună, urmând vechile datine, îmbie Prințului o cunună de spice și un miel frumos împodobit.

Călătoria, de aci până la Iași pare un entuziast cortegiu triumfal: șiraguri nesfârșite de trăsuri, înconjurate de sute de călăreți, fac alaiul trăsorei princiare, înaintea căreia merge o excoartă de dorobanți. Se zăresc în depărtare cele dintâi turnuri ale bisericilor orașului așezat într'o poziție pitorească, dar lipsit de orice soșea, deși a fost de veacuri reședința domnească.

Iașii se înalță pe malul mlăștinos al Bahluiului; de obicei râul curge lenes, dar pe vremuri de potop inundă colibe de pe mal și livezile de prin prejur.

Orașul are forma unei terase. Departe de tot se înșiră grupele caselor strălucitoare, ce sunt răslețite în valuri de verdeață bogată; printre case răsar mulțime de turnuri și cupole de biserici, ale căror albe coperișuri de tînchea scilipse în soare, iar de jur împrejur, pe semicercul de coline cari încing orașul, stau pitoreștele mănăstiri vechi: un tablou fermecător, pe jumătate oriental — fermecător mai cu seamă din depărtare, unde ochiul nu poate observa multe lipsuri, ruina generală, colibe sărăcicioase alături de palate.

La orele cinci, cortegiul princiar ajunge la bariera orașului. Aici așteaptă pe Prinț primarul Custi cu mii de oameni; un echipaj cu patru cai albi stă gata să-l ducă în orașul îmbrăcat de sărbătoare, pe sub arcurile de triumf ridicate în cinstea Sa.

După o însuflețită cuvântare de binevenire, primarul oferă Prințului pâinea și sarea; apoi începe alaiul, în cântecul clopotelor și bubuitul tunurilor. În frunte călăresc două escadroane de roșiori; echipajul princiar este urmat de trăsuri nenumărate, însuflețirea nu se poate descrie, întrecând pe aceea dela București, în ziua de zece Mai; aproape din fiecare feareastră, pe unde trece cortegiul, se aruncă tânărului Prinț flori; străzile sunt decorate în

chipul cel mai elegant; pentru alcătuirea porților de triumf pare a se fi despoiat o pădure întreagă; apoi și vremea minunată — sub cerul albastru, o splendoare de culori, care te amețește!

În fața Metropoliei, cortegiul se oprește. La intrare Prințul e primit de Metropolitul Moldovei Calinic Miclescu, înconjurat de peste cincizeci de preoți în ornate bogate — același Calinic Miclescu, pe care Prințul l-a grațiat prin întâiul său act de domnie.

După ce Prințul sărută crucea și evanghelia, intră în mica biserică din bătrâni. — Adevărata biserică metropolitană zace în ruină, alături, în aceiași curte largă; a fost clădită d-abia în 1833 de către Metropolitul Veniamin Costachi, vlăstar de vechiu neam boieresc și luptător curajos în contra influenței rusești, din care pricină a îndurat multe prigoniri; mândru se înalță spre cer această catedrală, cu cele patru turnuri și cu marea cupolă ce încununa bolta din mijloc, dar tocmai când clădirea fu gata, cupola se prăbuși, iar de-atuncea întreaga clădire fu lăsată în voia vremii.

Marea curte a Metropoliei s'a umplut de lume; stau grămădiți, umăr la umăr, cetățenii veniți să aclame pe Prinț, când se întoarce dela slujba religioasă, în cortegiu serbătoresc, la palatul ministrului său de finanțe Mawgheni. Urmează primirea tuturor autorităților din

mănești. După dânsii, acest mare român, care urmărește cu o grijă de părinte toate năzuințele frumoase, pentru care fiecă izbândă românească este o clipă de sărbătoare, a fost cuprins pe neașteptate de un străin acces de ură și de plăcere de a ponegri țara. Din rândurile dlui Vasile Stroescu noi însă nu vedem nicăiri o asemenea insultă. D-sa nu a voit să discute modul cum Statul român înțelege să sprijinească năzuințele culturale ale românilor de peste hotare, deși ar fi avut dreptul să facă și aceasta, ci jertfele individuale ce se pot aștepta dela clasa care prin situația sa materială, este în stare să le facă.

Dl Stroescu vorbește despre speranțele manifestate cu prilejul proiectului pentru crearea internatului universitar din Budapesta. Față de aceste speranțe, cari puneau prea mult temei pe jertfele eventuale ce s'ar face de către românii din diferitele părți și de către diverse instituții românești, d. Stroescu a semnalat starea de spirit dominantă în Societatea românească din România precum a făcut și cu cea dela noi.

În cadrele unei scrisori scurte, menită unui cerc restrâns, d-sa nu putea face toate deosebirile privitoare la năzuințele idealiste ale unor curente încă prea modeste, pentru a înlesni cu contribuții materiale o operă ca a internatului universitar și nici toate rezervele la cari anumite elemente excepționale, prin jertfele lor, aveau tot dreptul.

Rândurile sale priveau clasa care este în măsură să facă asemenea jertfe, semnalând că spiritul dominant în aceste clase nu îndreptățește un optimism exagerat. Iar cu privire la acest spirit dominant în societatea românească, oameni de înaltă situație morală și intelectuală au formulat critici cu mult mai aspre decât ale dlui Stroescu. Și totuși acești bărbați, pe cari întregul neam românesc îi iubeste și-i respectă, nu au fost nici odată acuzați, nici măcar de d. Nanu poet și membru al Ligii culturale, că și ponegri țara în fața străinătății, că nu au avut prilejul să pătrundă adevărurile marilor cugetători ai omenirii și că nu cunosc mecanismele budgetare, ci dimpotrivă au fost și sunt considerați ca cele mai strălucite caractere din câte a avut Țara românească.

Fraza că românul se naște bursier, trăește funcționar și moare pensionar nu este a dlui V. Stroescu, după cum nici reflecția că întreaga pătură suprapusă din Rom. se învârtește în jurul budgetului, nu este făcută pentru prima dată de d-sa. Aceste sunt adevăruri dureroase pe cari le semnaleză de ani de zile oamenii de seamă ai României cari știu că îndreptarea unui rău nu stă în tănuirea lui ci în mărturisirea și în lupta curajoasă pentru înlăturarea lui.

De altfel, și fără de această consfințire, însuși cazul special care a provocat cuvintele dlui Stroescu, dovedește că, d-sa, a avut dreptate. Pesimismul manifestat de d-sa, în opoziție cu optimismul exagerat al inițiatorilor internatului universitar, s'a dovedit pe deplin justificat. Sunt 6 luni de când s'au colectat primele sume pentru internatul universitar din Budapesta. De atunci nici un filer nu s'a mai adăos la sumele subscrise.

Acesta este adevărul care trebuia discutat în urma scrisorii dlui Stroescu, dacă nu ar fi să ne ascundem de realitate.

Dintre toți românii cari există astăzi pe suprafața pământului d. Vasile Stroescu, este cel mai chemat să adreseze muștrări conaționalilor săi, pentru că d-sa, mai mult ca ori care altul, a împreunat vorba cu pilda cea mai strălucită. Cuvintele unui asemenea român trebuie să fie primite cu sfîntenie de către toți, aceia cari au la inimă interesele neamului, pentru că d-sa a dat cea mai strălucită dovadă, că nici un gând străin de idealul înălțării neamului său, nu-l stăpânește.

Aceasta ne-a îndemnat să le dăm publicității. Scrisoarea d-sale este un strigăt de durere, pe care, ne pare rău, că, unii dintre frații din țară nu l-au înțeles așa cum se cuvine. D-sa a avut cuvinte necruțătoare și pentru noi Români de dincoace, în care nu vede spiritul de jertfă corespunzător idealului mare la care a dovedit că se poate ridica marele lui suflet.

Pe noi însă — deși băncile noastre, la cari s'a referit în special, nu sunt printre cele din urmă le jertfe — cuvintele sale nu ni-au surprins, pentru că marele Vasile Stroescu, cre-

dem că are dreptul să spună și d-sa lucruri, pe cari, fiecare dintre noi, le spune și le scrie, fără ca nimeni să ne ceară socoteală.

Încheind ținem să mai spunem un lucru. Nu înțelegem concepția curioasă după care interesele neamului românesc din România s'ar putea separa de ale neamului românesc din alte părți. Credința noastră este că Neamul românesc este o unitate, pe care granițele accidentale nu o poate despărți în individualități deosebite, astfel că neajunsurile uneia din ele să nu aibe influență asupra celorlalte.

Cât timp aicea sunt neajunsuri cari primejdiesc existența națională a neamului românesc, ori care ar fi fost succesele căpătate la ei acasă de către frații de dincolo, ei nu se pot culca pe lauri. Căci nimicirea noastră nu poate rămâne fără efect pentru dânsii. Iar existența noastră aici deocamdată nu se poate asigura decât prin instituții culturale, pentru care puterile noastre nu sunt suficiente.

Cerând ajutorul românilor din regat pentru noi, nu cerem „pomană”, ci cerem să fim sprijiniți în crearea unor fortărețe de conservare națională a românismului de aci, care el însuși este o fortăreață de apărare a celui de dincolo. Cât timp acest adevăr nu este înțeles și nu este urmat cu fapte, precum a făcut dl Vasile Stroescu, toate criticele d-sale rămân întregi căci străduințele unei epoci trecute, nu pot scuza nepăsarea generațiilor actuale.

Destăinuirii în chestiunea episcopiei ungurești. Ziarul Pesti Hirlap, care ne-a sosit azi abia la încheierea ziarului nostru, aduce în numărul său de azi la loc de frunte o seamă de rectificări referitoare la propaganda presei române în chestiunea episcopiei de Hajdudorog. Aceste rectificări sunt mai curând o confirmare a informațiilor noastre și sunt încadrate în cele mai nerușinate invective și insinuații la adresa bărbaților politici ai noștri. În numărul nostru de mâine vom da în traducere completă acest articol, drept dovadă edificatoare în ce privește mentalitatea evreo-maghiară, când această menta-

lași: seara mare bauchet și frumoasă iluminatie a orașului.

Jos, pe malul Bahluului, stă populația mai saracă; cu cât te ridică mai sus pe râu, casele devin mai mari și mai arătoase; multe palate ale vechilor familii boieresti sunt uimitor de frumoase în splendoarea iluminăției, — unul singur rămâne întunecat, palatul familiei Rosnovanu, din mijlocul orașului, drept în fața marelui Curți a metropoliei; proprietarul, un bărbat tânăr încă, a luat parte la mișcarea separatistă dela 3/15 Aprilie 1866; a fost și arestat atunci. Mișcarea pornise dela Metropolie: în ornat de mare sărbătoare, cu crucea în mână ridicată spre cer, Metropolitul se pusese în fruntea mulțimei ațâțate pe căi piezișe și ceruse despărțirea Moldovei de Muntenia. — Populația Iașilor este indignată de rusofilia demonstrație a familiei Rosnovanu împotriva Domnului puseau și vrea să spargă zeamurile întunecate; dar poliția izbutește să împiedece. — Mai târziu, cu ani de zile în urmă, palatul Rosnovanu a devenit cartierul statotic al Prințului Carol la Iași; familia căuta în toate chipurile să repare dușmănia ei de odinioară.

Prințul rămâne în Iași dela 18/30 August până la 24 August, 5 Septembrie și pe toate căile ține să cunoască orașul, împrejurimile lui, boierimea și norodul Moldovei.

În comparație cu Bucureștii, orașul are un

mare avantaj: Colinele acoperite de păduri, care-l împrejură, nu numai că dau poziției lui un aspect pitoresc și fermecător, ci deschid izvoare de apă sănătoasă, cece lipsește cu totul Bucureștilor. O bună impresie face promenada în ureuș, plantată cu pomi, a lumii elegantă. Copoul, care se termină într'un frumos punct de perspectivă: variata priveliște ce ți se oferă aici, de jur împrejur, cuprinde pe deoparte șesul neted, plin de melancolie, al Prutului apropiat; pe de altă parte dealurile cu poeticele lor mănăstiri, asemănătoare unor cetăți, și cu imbielsugatele lor vii și păduri, în vreme ce la picioarele privitorului se întinde orașul alb, care pare fără de sfârșit. Iar peste toate plutește mănăstul colorit al Orientului mai cu seamă în ceasurile când soarele zilelor târzii de vară, potolindu-și focul, se stinge în valuri de sânge, îmbrăcând cerul de seara — în purpura cea mai aprinsă.

Printre numeroasele biserici ale orașului, una singură are o arhitectură frumoasă: mică biserică a Trei Erarhilor, zidită de Vasile Popu la 1644, dar care, din nenorocire, a fost rău păstrată și mai rău restaurată, iar acum iarăși amenință a cădea în ruină. — Mănăstirea Sf. Spiridon întreține un spital mare, pe care-l vizitează Prințul. Firește că pavajul orașului se găsește, deasemenea, într'o stare prea puțin îngrijită.

Evreii locuiesc un cartier special, în partea de jos a orașului, dar ei se întind mereu spre străzile din partea de sus și sporesc zi de zi, pe când populația românească scade. În cartierul de colibe al Evreilor, de pe valea Bahluului, bântue neconținut boala molipsitoare; holera seceră acuma victime numeroase. Dintre 90,000 locuitori ai Iașilor, 32,400 sunt Evrei.

În ziua de 18/30 August, primirea autorităților, peste 200 de persoane. Cuvântărilor rostite de reprezentanții oficiali, Prințul răspunde printr'un discurs mai lung: Dorința sa cea mai fierbinte este să aline pe cât se poate, nenorocirea care a lovit Moldova (fomea și holera); Dânsul așteaptă să fie ajutat, după puteri, de concetățenii săi. — Apoi vorbește de criza financiară, care apasă țara; guvernul său speră să o înlăture prin economii și bună rânduială. — În sfârșit Prințul exprimă cetățenilor ieșeni deplina sa recunoștință, pentru că au fost destul de patrioți să aducă pe altarul ideii de unitate națională — jertfele cele mai mari; Dânsul le promite că va petrece adeseori în mijlocul lor și va îngriji, cât se va putea mai mult, de propășirea materială a neresedintei sale de-a doua, precum va socoti Iașii de azi înainte.

În ziua următoare, Prințul vizitează mănăstirile din împrejurime, cari sunt, în parte, goale. Mare bucurie îi fac Prințului vilele în-

litate se angajează în apărarea catolicismului dela Roma. Zicem deocamdată: pasărea după pene, omul după tovarăși.

„Neues Wiener Journal” despre regele Carol. Ziarul „Neues Wiener Journal” publică un lung articol cu privire la opera regelui Carol. Autorul articolului își exprimă admirația pentru regele României, care, spune el, a găsit țara în pragul dezastrului financiar, din care cauză nu numai că a renunțat la o parte din lista civilă, dar a făcut din propria sa avere cheltuieli importante pentru nevoile statului. Regele a avut de suportat mari greutăți din afară fiind susținut la început numai de Franța și dușmani de ai Austriei. A fost mereu amenințat ca Rusia și Turcia să năvălească în țară, iar din partea Germaniei n'a avut nici un sprijin. Nici greutățile interne n'au lipsit însă. Două treimi din timpul domniei sale Carol de Hohenzollern le-a cheltuit în lupta cu supușii săi pe cari i-a dus fără voința lor la bunăstare și vaza de care se bucură azi.

Lupta, spune autorul articolului, a fost grea și de multe ori regele a fost gata să abdice. În cele din urmă însă a biruit pe toată linia. Tot progresul țării se datorește inițiativei lui. Meritul lui cel mare este organizarea armatei, dar tot el a organizat marina militară, căile ferate, șoselele, podul peste Dunăre, telefoanele cari sunt răspândite până și în cel mai mic sătuleț, navigația maritimă și-a prefăcut Bucureștii într'un sat mare într'un oraș mare și modern.

Personal regele nu este o figură simpatică; el nu are nimic atrăgător. Are însă un profil foarte expresiv și în ochii li este o vecinică întrebare. Nimeni nu l'a văzut râzând, deși are încotdeauna pe buze un zâmbet care nu se schimbă. Știe să asculte cu răbdare ceea ce îl interesează. Este neîncercător față de artă și nu admiră decât după ce s'a produs succesul. Cea mai înaltă răsplătă ce-o poate da este încrederea sa. În simpatiile și antipatiile lui ceea ce este omenesc, nu are preț. Nu iubește decât o singură ființă: pe principele Carol. Considera presa ca indispensabilă și vede fără necaz cum progresa pe fiecare zi.

Regele Carol a fost pururea amărât de răceala împăratului Wilhelm al Germaniei, care s'a dus de două ori la Constantinopol, încă pe timpul lui Abdul Hamid, fără să se abată și la București. Cu prilejul unei inmormântări la Simmering, împăratul Wilhelm a întâlnit pe regele Carol și pe regină și abia de le-a adresat un cuvânt de salutare și îndată după ceremonia funebră a plecat.

Ce s'a petrecut în sufletul regelui el n'a spus-o nimănui.

belșugate și privesc vâile frumoase și cotelor acoperite de arbori.

La 21 August 2 Septembrie, zi de Duminică, Prințul vizitează bisericile, de dimineață. După ce asistă la serviciul divin, împletit cu frumoase coruri vocale, al bisericii metropolitane, se duce la Te-Deumul bisericii catolice. Urmează apoi audiențe. Seara, la orele șase, primăria dă un banchet de 160 tacâmuri în cinstea Prințului, la teatru, care-i împodobit, în clăpul cel mai bogat, cu ghirlande verzi: din gura tavanului, unde atârnă candelabru, se răspândește în toate părțile, până în loji, tinere mlădițe de arbori, încât sala pare un mare umbrar. Domnii din societatea înaltă pe cari Prințul i-a invitat la masă pe rând, în fiecare zi ca să-i cunoască personal, s'au strâns aici împreună cu funcționarii și ofițerii superiori. Cu acest prilej este prezentat Prințului poetul Vasile Alexandri: el e cel dintâi care s'a gândit să adune și să noteze duioasele cântece populare ale patriei sale; de asemenea și-a câștigat meritele cele mai mari în domeniul basmelor populare moldovene. Ca prieten și partizan al lui Cuza, poate că nu s'a împăcat până acum cu alegerea Prințului de Hohenzollern, mai ales că, petrecându-și tinerețile la Paris, e străin de firea și cultura germană.

Aceste note și alte la fel alcătuiesc un articol foarte elogios pentru regele Carol.

Asentările. Ieri s'au început asentările în țara întreagă. Teama unora că și cei mai nevoieși flacăi vor fi lași în armată s'a dovedit nejustificată. Dintre ilăcâii cari s'au prezentat ieri înaintea comisiilor, în cele mai bune țări, îndeosebi în ținuturi românești, abia 40—50% au fost găsiți apti pentru miliție. În cele ținuturi, mai ales în slovacime și ungurime, nici 30 de procente nu vor putea servi în armată. Cauza? Acasă, în țară, n'au rămas decât niste stârpituri, restul, firea tineretului, adevărații voinici au luat drumurile străinătății, și-și muncesc zilele prin fabricile din America — pentru o bucată de pâine, pe care patria mamă, Hungaria felix, nu li-o dă.

Prim-ministrul Lukács la Aiud. Cu mare alai pornește astăzi seara un tren de lux din capitala Ungariei drept în inima Ardealului, la Aiud. Guvernamentalii și opoziționiștii așteaptă cu acelaș interes declarațiile de mâine ale lui Lukács. Fi-va pace ori va izbucni din nou cu mai multă înverșunare poate lupta parlamentară? Iată întrebarea pe care și-o pun toți nepotrivă în preajma adunării de mâine. De prisos să facem vre-o combinație într-o direcțiune sau în alta. Ni-e indiferent cum se deslășură harța între partidele ungurești — pentru putere. Tinem însă să fixăm aici un fenomen, pe care puținii îl vor fi observat. În suita care va însoți mâine pe Lukács la Aiud găsim un număr însemnat de aderenți personali ai lui Tisza și chiar pe Tisza însuși, o dovadă mai mult că reforma electorală pe care ni-o va pune în vedere prim-ministrul Lukács, nu va fi tocmai așa de liberală cum ni-o prezentau zărele guvernamentale mai zilele trecute. Numărul deputaților cari și-au anunțat participarea la tâmbălăul dela Aiud trece peste o sută și între ei întâlnim, și figurile triste ale lui Mángra Vazul, Csokán János și Segesku József, cari, se vede, simțesc nevoia să-și asigure, pe lângă dragostea lui Tisza, și bunăvoința preagratișului șef de cabinet, Lukács.

Ministrul de justiție în Gherla. Miniștrul de justiție Dr. Francisc Székely a sosit în Gherla unde a vizitat institutul de corecțiune, primind cu această ocazie mai multe deputațiuni, între cari și una condusă de episcopul Vasile Hossu, căruia ministrul i-a făcut o vizită. După amiază a plecat la Cluj.

Baionetele... împotriva florilor. Florile întrerupă poezia lirică a naturii, ele vestejesc tot așa ca și omul. Cu flori nu poți face revoluții, în Croația însă de formează un delict îndreptat împotriva statului. Fecioare croate au voit să li ofere apărătorilor lui Lukács câteva flori, poliția însă a pus mâna pe flori, arestând și pe damele ce-au avut imprudenta să agite într'un mod așa de... revoluționar, condamnându-le la câte 8 zile închisoare!!

Poliția din Agram își are și ea o... limbă a florilor proprie numai mentalității și rasei ui Arpad. Cel ce întrebuințează baionetele împotriva florilor, e ca și cel ce împuscă cu tunurile după vrăbii. Cine întrebuințează însă brutalitatea împotriva damelor, acela îmblă cu facla revoluției în mână!

Reforma militară în Bosnia. Deodată cu reformele militare valabile pentru întreaga monarhie, va intra în vigoare și reforma militară pentru Bosnia. Legea va fi pusă în vigoare printr'un ordin imperial. În sensul noii legi militare, toți tinerii din Bosnia vor fi obligați să se prezinte la asentare și nu ca în trecut, când tânărul chemat să-și împlinească datorițele față de țară se putea sustrage dela serviciul militar trimițând pe un altul ca să-l înlocuiască. Vor fi de aci înainte și în Bosnia gloate și rezervă, aceasta din urmă având 3 grade.

Proiectul votului universal desmîțit. Oficiiosul „Bud. Tud.” scrie că proiectul votului universal publicat zilele trecute de ziare nu este autentic și primirmare toate consecințele ce rezultă din el sunt lipsite de orice bază. Tot așa și expresiile pe cari le-ar fi folosit ministrul de interne sau secretarul de stat al ministrului de interne sunt din domeniul fantaziei.

În jurul autonomiei sârbești. Sârbii populari, aderenții guvernului Lukács întruniți în conferință în Obece, își exprimă și ei regreturile pentru răpirea autonomiei lor bisericești, pe care însă speră să o recâștige pe cale legală. Condamnă cu asprime pe aceia cari au dat anșa guvernului să se amestece în afacerile bisericești ale Sârbilor și avertisează poporul să nu încerce sanarea răului prin mijloace nepermise. Dezideratele lor sunt cuprinse în 10 puncte, pe cari le vor publica curând într'o foaie volantă.

Mangra la Marghita.

— Corespondență particulară. —

Marghita, 13 August 1912.

În legătură cu anterioara noastră corespondență constatăm cu plăcere, că părintele protopop Tamaș, ales în delegațiunea de candidare, n'a luat parte în această delegațiune cu ocaziunea oferirii candidaturii lui Madarassy. Un semn acesta, care ne face să credem, că dl protopop a greșit numai prin faptul, că nu și-a dat seama la timp de situația schimbată, ci a purces conform uzului și îndemnat poate și de legăturile personale și prietenești, ce le are.

Părintele Tamaș, este un bun român, care știe să facă deosebire între legăturile sociale și datorințele românești, ținând cont de actualele împrejurări, și suntem siguri, că nu vom avea în această materie nici o concepție împotriva dânsului. De aici înainte și la noi datorințele, ce le avem față de neam, trebuie să devină lege, cea mai înaltă lege.

În delegațiunea din chestie au luat parte numai doi juzi români, dintre cari unul a și tostat la banchet, toast, pentru care foile ungurești au termeni elogioși, pentru a orbi pe cei nedepriși cu fastul banchetelor domnești. Credem însă cu tărie, că în țărani noștri nu ne vom înșela, când va veni lucrul la adecă. Buchucul cel mai mare ni-l vor face totdeauna intelectualii.

Duminică, 11 August, am avut cea mai rușinoasă pildă a uitării de sine, a slugarniciei și batjocurei, de care s'au făcut vrednici intelectualii noștri, în frunte cu Mangra și Sziegeszku. Venind Madarassy în Marghita, să-și spună programul, a fost însoțit, între alții de vicarul de tristă memorie Mangra și de tipicul deputat dela Oravița. Iți era mai mare dragul să-l vezi pe vicarul valah, cum ascultă cu capul descoperit sfânta vorbire a secretarului de stat. Involuntar ne-au venit în minte vremurile apuse, când popa valah era adevărat servitor al domnului de pământ. Aceleași vremi le trăim și azi, când un vicar român îl face pe sluga lui Tisza, după ce alte servicii și așa nu i-a putut face. Marele oportunist Sziegeszku, cu zimbutoarea-i față, își dădea și el ifose și s'a găsit în cel mai propriu al său rol, când începând a ploia, și-a deschis vechiul său parapleu, păstrat cu sfințenie din timpuri cu mai multă ploaie.

Și cu toate că valahii erau mai bine re-

prezentăți („Regmann”-jul lui Mangra umblase timp de-o săptămână prin cerc capacitând pe preoți și învățători), nu li s'a dat cinstea să se vorbească în limba lor. De altcun Mangra nici nu s'ar fi încumetat, iar Sziegeszku prea ar fi luat-o „baș ca prin Bănat” și bihoreni noștri ar fi ris una bună de „Ilie Căpraru”.

Vă interesează vorbirea lui Madarassy? Nici pe mine!

A urmat apoi banchetul, care de asemenea nu ne privește.

Avertizăm din nou pe preoții și învățătorii noștri, să nu se lase înfricați de amenințările lui Mangra, că li se va detrage congrua și ajutorul de stat etc. Să păstreze fiecare o ținută demnă și să nu se facă unealta oarbă a celor uitați de sine. Să nu fie în aceeaș mare rătăcire ca preotul, care a spus, după cum am auzit, că *până ne plătește guvernul*, trebuie să votăm cu el — căci atunci vom întoarce foaia și ne vom adresa noi poporului, întrebându-l, că cine a susținut până acuma bisericile și pe preoții? — și ca urmare pe preoții, plătiți de guvern, lui îi vom da pentru vecii vecilor, să-l servească pe el, iar credincioșii se vor îngriji de altfel de păstorire.

Vom ține cont de cele ce se vor petrece la alegere și ne vom da seama cine va fi vrednic în viitor de respect și cine de ocară!?

*

Aflăm, că scrisoarea noastră trecută a fost cu viu interes cetită și viu comentată nu numai în ținutul nostru, ci și în Sălaj. E un semn foarte îmbucurător acesta și o eclatantă dovadă, că știind calea cea adevărată și se lecționând valorile, va trebui să ajungem cu o zi mai de grabă ținta, dorită de toți cei buni ai noștri. C.

Din cărțile sibiline.

De Dr. Cassiu Maniu.

Fortuna si juvat, caveto tolli,
Fortuna si tonat, caveto mergi.

Cărțile sibiline cuprind oracolele relative la destinele Romei, în înțeles figurat oracolele relative la destinul națiunilor. E scris în aceste cărți că Roma numai până când va păstra limba romană în afacerile de stat va fi mare și fericită. Imperiului roman răsăritean grecul Bazilios i-a pus capăt prin introducerea limbii grecești în administrație.

Cărțile noastre sibiline conglăsuiesc în adevărul că biserica națională ni-a fost și ne este singura mântuire. *Aici, prin urmare, nu are să intre sub nici o condițiune o altă limbă!*

Cărțile noastre sibiline să le deschidem cu toții, cari suntem Români conștii de destinul națiunii române. Azi în fața neghioabelor măsuri despotice, să citim Scriptura sfântă a neamului, ca să depărtăm dela pragul bisericii române dururile necurate. Altfel în grea ispită cădem *cu toții!* Iar spiritele cele necurate numai prin post, prin rugăciuni, și prin puterea dumnezeiască a blestemului cuprins în rugăciunea cea sfântă și

sublimă a sfântului Vasile cel Mare se alungă. *Aceste toate avem să le îndeplinim în frunte cu preoții români de pretutindenea!!*

In stânta Biblie — Matheu XVIII. 20. Io. XVII, 22. — zice însuș ISUS HRISTOS cătră apostoli:

„Acolo unde vor fi doi or trei adunați în numele meu în consimțire în toate ce vor cere, lo voi fi în mijlocul lor. Eu li-am dat lor aceea lumină ce Tu nu o ai dat mie pentruca ei să fie una precum Noi una suntem”.

Va să zică ISUS numai sub aceea condițiune primește rugăciunile noastre, dacă în chip desăvârșit, unanim, de acelaș gând, de aceeaș simțire suntem și aceasta numai astfel se poate dacă *în toate* suntem uniți în fața altarului, credincioșii între sine și cu preotul lor. Adeca numai așa dacă creștinii adunați în biserică execută în obștească înțelegere funcțiunile sfinte, ca toți să știe ce fac acolo și ce se face acolo. *Altfel ISUS nu va fi cu noi! EL a zis-o aceasta, ca să înțeleagă neamurile! ISUS numai atunci va fi cu națiunea română, dacă stânta Liturghie va fi curat românească în toate bisericile credincioșilor români.*

Mântuirea sufletelor noastre ale tuturoră o prește ca preotul să glăsuiască într'o altă limbă decât cea românească cătră creștinii români. Fericirea vecinică ne cere să punem cu toți jurământ sărbătoreșc că nu vom admite limbă străină la altarele noastre!

Noi trebuie conform mandatului Domnului nostru Isus Christos să fim una cu toții înaintea Atotputernicului; -- trebuie să fim ca o singură persoană, precum o singură persoană este Fiul cu Tatăl! Trebuie să luptăm și să mergem înaintea *ca o singură persoană*, ca să putem îi acel Izrael, *acel popor ales al lui Dumnezeu care ține laolaltă și în bine și în rău, luptându-se pentru mântuirea sufletului și pentru apărarea întregului neam românesc, când este atacat în drepturile sale la mântuire și la viața creștinească și românească! Să jertfim deci tot avutul nostru, să închinăm toate puterile noastre luptei sfinte contra surpătorilor Bisericii Naționale Române!*

Să zidim un cordon de granit la periferiile amenințate de potop ale neamului românesc, prin aceea că vom face o ligă a creștinilor români din toate parohiile zmulse dela sânul Măicei Bisericii Române prin bula pontificelui *uitat de gîntea sa și de cuvintele Mântuitorului!*

Liga aceasta să îngrijească din bună vreme că în cazul dacă s'ar face episcopie orientală neunită cu limbă străină, toți Români din acele parohii să se asocieze în comunități bisericești neatârnoitoare de nimenea în cari liturghia să se officieze și mai departe în limba românească. Liga aceasta sfântă să primească ca membrii pe toți Români, — ea să contribue cu bani, cu sfat, cu exemplul său eroic la formarea nouelor comunități bisericești libere românești. *Aceste comunități să se înființeze pe temeuri democratice românești conform învățăturilor sfântului Ignatie, marele apostol al bisericii naționale.*

Dixi et salvavi animam meam!

Cursurile de vară din Vălenii-de-Munte.

(Continuare).

Cursul dlui V. Pârvan*).

Civilizațiuni italice. — Lecția V.

Văleni, 28 Iulie v. 1912.

Civilizația romano-bizantină. — Impărăția romană era împărțită în două părți deosebite etnic: una occidentală, cu caracter roman și ceealaltă orientală, peste care plutește un vâl elenic. Elenismul însă e numai un vâl, în realitate avem în mai multe părți ale Orientului o viață și un fel de a gândi specific elementului locuitor, — căci această parte era locuită de mai multe popoare. Astfel avem în Asia un element semit, în Egipt un element semito-hamit, etc. În Răsărit era un fel de a conduce statul și viața publică cu totul deosebit decât din Apus. În Răsărit avem o conducere umană cu caracter divin. Și ce e divin nu greșește, deci ce vine de acolo trebuie primit fără discuție și apreciere. Astfel că în Răsărit tot ce pornea dela centru, dela Impărat, trebuia primit de toți. Rezultatul acestei concepții numită bizantină, e că distruge ori ce personalitate, ori ce idei originale, ori ce judecată. Totul este impus. Și de cele mai multe ori Impăratul era înconjurat de niște nulități — căci numai asemenea oameni în lingușirea lor puteau renunța la aprecierea faptelor — și personalități remarcabile rămăneau în al doilea plan.

Astfel se face că conducerea ajunge pe mâna unor oameni de nimic. Era ceva și nenorocit și ridicol. În Apus era altfel. La conducerea vieții statului luau parte cu toții. Nu era nimic impus, ori cine putea să discute o hotărîre și să e-nunțe o părere. Orientalismul, cu concepția lui bizantină, se așează în tronul roman odată cu venirea lui Severus Alexander și Filipus Araps. Orientalismul se introduce prin niște curente religioase. Pe vremea aceea politeismul roman se mai curățise. În Răsărit se ajunge la concepția concentrării tuturor zeităților într'una singură cu putere hotărîtoare, și că divinitățile se deosebesc în totul de ființa omenească. Acest curent găsind sprijin în Occident în filozofia platonică, se indică o mișcare.

Aceste idei încep a pătrunde în sec. I. și în sec. II. găsim civilizație bizantină. În sec II Romanii erau în neconținute lupte cu barbarii. Așa fiind, interesul roman se mutase dela centru spre periferie, pe unde năvăliau acești barbari. Astfel Roma scade, și se ridică provinciile dela margine. Așa se ridică Galia. Impărații își mutau centru după aceste împrejurări. Când năvălitorii încep a veni cam prin părțile noastre, Impărații fac centre prin aceste părți.

Cel mai însemnat centru dintre acestea, prin avantajele pe cari le prezintă, este *Bizantul*, în părțile răsăritene. Aci se formează, deci, un centru puternic. Roma în acest timp nu e distrusă ca centru de conducere, dar scade ca concentrare de interes politic. Aceasta atrăgea după sine, negreșit, emigrația, pasivitatea, sărăcia.

Astfel, se fixează în acest timp două puncte: 1) viața romană începe să decadă, și 2) Orientul înflorăște.

În Italia în toate domeniile dictează orientalismul. Luptele grele ale imperiului și greaua administrație aduseră împărțirea lui, fără a nu se gândi la o unitate ideală. Deci vom avea mai mulți împărați, de obicei doi, fiecare având

* Cerem scuze pentru întârziere, urmările fiind trimise acum vreo 10 zile, dar fiind scrise cu creionul, nu s'au putut culege. De acum vor urma regulat. T. D. Ș.

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-ter.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168-30) TELEFON n-rul 340.

câte un *caesar*; așa că avem *patru*, căci și caesarii au teritorii. Încercarea lui Constantin a fost o încercare personală. Unitatea n'a rămas.

Avem deci două împărății deosebite. Acum în Apus activitatea e mare în toate părțile, afară de Italia. Romanii luaseră în materie de artă multe elemente grecești. În Răsărit se formează după preocupările sufletești ale locuitorilor, arte propriu zise. Aci -- având și materialul necesar -- ia naștere o artă care are la bază arta bisericească. Învățații de astăzi au afirmat că arta bizantină s'a născut în Siria. Această afirmație nu poate fi întemeiată, pentru că aici înainte de a pătrunde element roman nu se găsea nici un element de artă.

Imperiul de apus, prin năvălirea barbarilor sfâșiat în mai multe părți. Țările rămân deosebite, cu o organizație de caracter german, însă cu o cultură romană superioară, care biruință, *romaniza*, formându-se o cultură *neo-romană*. Prin această împărțire a imperiului, Italia rămâne izolată. Ea devine administrată de un împărat barbar, însă în clientelă romană. Acum, Italia fiind o provincie, orientalismul se introduce mai repede.

În Răsărit Vasile-Pel-Mare înființează un ordin de călugări, care să poată lupta pentru biserică. Acești „*Bazilicani*” venind în Italia, aduc cu ei și elemente de artă bizantină. Se naște astfel arta *romano-bizantină*, din amestecul noilor elemente bizantine introduse, cu cele vechi pur romane. Și sunt centre în Italia, unde se formează o nouă cultură cu elemente bizantine. *Ravenna* e un centru unde se desvoltă elementele bizantine mai mult ca ori unde, și în formele cele mai curate.

Această desvoltare are o consecință capitală: caracterizarea evului mediu în ceea ce privește arta, prin aceste elemente bizantine. Și de acum înainte prin dominarea elementului creștin, vom avea o civilizație *romano-creștină*.

Lecția VI. -- *Civilizația romană cu caracter creștin*. -- Trebuie să trecem în revistă vreo 500 de ani până a ajunge la forma creștinismului italian. Vom face evoluția creștinismului după cunoștințele capătate în studiul istoriei. Din cărțile sfinte reiese că Isus n'a delegat pe vre-un apostol ca să-l reprezinte exclusiv, ci a dat tuturor aceeași delegație. Deci nu s'a creiat mai multe biserici, ci numai una, înălțându-se în jurul lui. Pentru diferitele biserici s'a căutat legătura dintre apostoli și biserică. Astfel misiunea Sf. Andrei și părțile răsăritene. Astfel și în biserică romană tradiția bisericească creștină susține că Sff. Petru și Pavel au avut însărcinarea unei propagande creștine în Italia. Popoarele nu se conduc decât de acele idei răspândite în mod epidemic în sânul lor. S'a afirmat că biserică romană a fost întemeiată de Petru și Pavel, și pe baza acestei afirmări se pleacă dela Christos, având ei însărcinarea direct dela el. În afară de „*Faptele Apostolilor*” avem alte elemente cari ne dau știri obiective despre biserică. Propaganda lui Pavel ne este deocamdată prin mărturisiri păgâne. Aceasta ne arată că până prin anul 300 creștinismul se formează în Răsărit, en o existență nedisputată, nici de păgâni, nici de conducătorul statului. În Apus avem o sumă de centre creștine bazate pe propaganda apostolilor, discipolilor, și urmașilor lor, centre cu episcopate.

Dacă creștinismul s'a răspândit așa de repede, cauza trebuie căutată în răspândirea elementului evreesc, în urma luptelor statului roman contra iudeilor, în sec. I, în. de Chr. și în sec. I, după Chr. Această răspândire aduce crearea de comunități în peninsula Balcanică, Galia, Italia etc. E o răspândire de caracter mai mult etnic, iar nu comercial. Ei se stabilesc în diferite centre, ocupându-se cu cele mai moderne lucruri, iar nu cu ocupații mai deosebite. Numai în Asia-Mică au întemeiat industrii de țesătorie de lână și se mai ocupau cu comerțul de bancă. Acestea au fost pentru apostoli primele puncte pentru propaganda lor. Sf. Petru s'a lovit la început de exclusivismul iudaic. El care era un școlar al filosofiei grecești, apreciat în tot imperiul roman, și la păgâni.

Alții ajung cu predica până departe în Apus. Situația acestor comunități în Italia, nu prea era bună, din cauză că Romanii cunoșteau bine pe Evrei, și nu li erau simpatici nici prin înfă-

țișare măcar. Dar prin exclusivismul lor nu era pusă în pericol concepția oficială a statului roman. Sunt cazuri chiar, când Romanii au trecut la iudaism.

În primele decenii ale sec. I apare creștinismul în Italia. Părerea romană era că introducerea creștinismului a turburat comunitățile evreiești. Ei credeau că creștinismul e un fel de iudaism revoluționar. Creștinii spusese că toți oamenii sunt egali. Dar creștinii spuseră și stociei, și tot mai erau selavi. Dar creștinii îl puneau în practică. Păgânii credeau că împăratul e de natură divină, și deci ei nu puteau pricepe acest lucru.

Evreii formau o lume aparte în imperiu, fiind scutiți de toate. Dar creștinii erau chiar dintre cetățenii romani, cari dacă refuzau să ia parte la conducerea statului, când refuzau să ia parte la război, când refuzau admiterea celorlalte zeități, se naște un conflict între stat și creștinii, conflict care sta la baza progreselor creștinismului. Un scriitor păgân din vremea lui *Traian* ne spune că se născuse o superstiție foarte periculoasă în sânul creștinilor, ca să refuze serviciul militar și recunoașterea zeilor, și că *Nero* i-ar fi învinuit de arderea Romei, și că deși nevinovați au fost arși de vii. Știrea aceasta a format un curent contrar aceluia crezut de Romanii

În orașele italiene s'a propagat noua credință în forma ei combativă. De mult se încercase la Roma o reformă socială. Slavii se răsculară de atâtea ori. Se formase un anume curent filantropic pentru clasa de jos, curent foarte mult întărit de mișcarea care ducea spre același scop ca al creștinismului. Se organiza în Grecia în sec. IV în. de Chr. școala *civică*, făcând propagandă în direcția morală. Ea propovăduia frăția între oameni. Ei ziceau că pământul e al tuturor, un fel de comunism. Doctrina fusese primită de școala *stoică*, școală ce punea mai presus de toate *virtutea*.

Toți Romanii cari nu aveau credința păgână bigotă, ci cari trecuseră cu mult peste aceasta, toți erau obligați de credința lor să se cunoască egalitatea dintre oameni. Dreptul roman s'a alcătuit din toate jurisprudențele pretorilor și celorlalți magistrați, și astfel din lumea juriștilor, foarte mulți filozofi stoici, apoi împărați ca *Marc Aureliu*, recunoscuseră îndreptățirea egalității dintre oameni. De aici se naște principiul întoarcerii oamenilor la natura, la egalitatea dintre toți.

Marea masă a creștinilor avea un fel de purtare mai oportunist. În tratatele de istorie bisericească se accentuează faptul că pentru a-și exercita cultul creștinii nu aveau această putință, ci se ascundeau în catacombe. Dar s'a renunțat la această părere, pentru că aceste catacombe sunt prea strimte, și că prin alte multe cauze acest lucru ar fi fost imposibil. Păgânii au cerut odată, ca să li se cedeze un loc pentru peterece, la care nu le-a fost dat fiind cerut mai dinainte de creștinii, -- ceea ce probează că ei aveau chiar localuri unde își exercitau cultul.

Dintre diferitele familii romane se cunosc chiar din sec. II din acelea înrudite cu familia imperiară a Antoninilor, cari să fi trecut la creștinism. În provincie în diferite orașe s'au întemeiat comunități creștine foarte puternice. Astfel în *Neapole*, *Tarent*, *Bolonia*, cari au întemeiat un fel de comunitate aparte de cea de răsărit. În Răsărit erau o sumă de religii combative, și era o agitație continuă contra creștinilor. Se formează atunci o seamă de direcții particulariste creștine. Aci izbucnește o ceartă violentă între două feluri de a înțelege ființa însăși a lui Isus. Între *Athanasie* și *Arie* erau discuția dacă Isus era de o ființă cu Tatăl, sau de una asemănătoare. Împăratul a intrat chiar el în discuție, și a luat partea *arienilor*, fapt care ar fi putut aduce desăgărea imperiului și a religiei. Discipolii arieni s'au îndreptat la păgâni, din cari numai *Francii* au fost aduși direct la ortodoxism (forma veche), ceilalți fiind cu toții arieni.

Ce se întâmplă în Italia în această vreme. Încă din sec. II împăratul nu mai sedea în vechia Romă, ci în *Ravenna*, *Milano*, etc. În Italia diferite credințe se desvoltă liber. Biserica apuseană n'are reprezentanți atrași în cearta din

Răsărit. Numai în Africa se vede acest lucru. În Răsărit erau o sumă de episcopi, puși în legături foarte apropiate cu autoritatea. În Apus autoritatea lor era mai mare. Episcopul din *Roma*, are autoritate mai mare asupra celorlalți, autoritate de *arhi-episcop* asupra întregii lumi romane. El era rugat să-și spună părerea în întrunirile episcopilor răsăriteni.

Biserica creștină concentra întreaga viață a cetățeanului în direcție religioasă. Prin organizația centralistă a bisericeii, se admitea și subjugarea manifestărilor, și întreaga viață era condusă de această tendință.

De aici decurge că veacuri îndelungate în mentalitatea poporului italian în toată acea împetritură, în toate împrejurările vom găsi o tendință de caracter religios bisericesc, a bisericeii din *Roma*. S'a dat ocazia astfel, de a se îmbucătăți Italia, deosebire atât de mare între puterea politică și cea spirituală, caracteristica Italiei din *evul mediu*.

Traian Dimitrie Șoimul.

Scrisoare din cheia Beiușului

Se vor fi întrebând unii cetitori, ce-o fi și asta? Nimic deosebit! Un sat mic, în apropierea Beiușului, strătăiat dinspre Răsărit-Apus de drumul de țară, pe unde trec Românii noștri din părțile Vășcăului, spre câmpia ungurească, ducând, în carele lor de lemn, lungi și înguste, roțile pământurilor deluroase. Iar dinspre Nord-Sud sântulețul se culea pe cele două maluri măriștite de pomi, ale Crișului.

E mare circulația pe aici. Dar satul, cu toate că-i aproape de oraș, avea înfățișarea unui sat părăsit: locuitorii puțini, împărțiți în cele două confesiuni *românești*, trăiau în aceeași desconsiderare, fără biserică, fără școale, și case parohiale.

Vedeți, în anii din urmă aici s'a pripășit un popă, nu știu de unde, și prin îndelungă străduință a dat satului o înfățișare drăguță și simpatice, înlăturând lipsurile și producând prin pilda lui de muncă rivalitate între creștinii celor două confesiuni, pildă secundată de roade bine-făcătoare.

Dar popa ăsta avea slăbiciunea să se învârtă adeseori prin oraș. Ii plăcea să vadă cum viața culturală română acolo e în continuă prefacere: profesorii vechi se oșii la pensie și înlocuiți cu alții noi, unii -- lucruri mare -- cu titlul de doctor din literatura română. Care va să zică avem și noi intelectuali înzestrați cu toate aptitudinile pentru răspândirea literaturii românești.

Această, între noi, desfășură o muncă uriașă, și viața românească luă un avânt puternic.

Însă lucrul naibii! Lumea din afară nu știa nimic din cele ce se petrec la noi. Nu se găsea nimeni, cine să pună la răvaș, câteva slove, despre fapte și lucruri isprăvite aici. Și era păcat! Cei drept era unul, bălat bun și fereh-s, și activ ca un diavol, dar, zhinionul n'au, fiind îngodit de îndelungată vreme, se găsea în o stare sufletească așa de fericită, încât n'avea răgaz să se angajeze la o muncă ca aceasta, decât doar, în cazuri foarte rari, când întâmplător, lua parte la câte un jubileu...

Atunci popa s'a pus să facă pe gazetarul și scria, sero, la cronici, dând ghițenturi celor păcătoși și îndolenti și ridicând în slavă pe cei muncetori... Și și-a făcut dușmani, cari îl respectau și prieteni mulți, foarte mulți, unii cu sinceritatea numai pe buze, și satului popii i-au dat numele de cheia Beiușului.

Astăzi toată povestea cu „cheia Beiușului”, vizată în nr. 164 al „Românului”.

Povestea cu popa însă are continuare.

Au venit vremuri, când se cerea muncă încredințată, jertfe și abnegațiune, afirmare în public și caracter neșovăielnice, în lupta activă. Atunci au ieșit la iveală două feluri de naționaliști: unii la datoria și postul lor, în luptă, în foc, alții dispărind fără urmă... Dar în timpul de pace răsar din nou, se organizează și cer să li se facă loc în viața publică.

De ce nu? Noi suntem lesne iertători și nu aducem aminte de umilințele, ce ni le fac alții. Suntem vrednici chiar de scuza. Căci lupta pe cei puțini și buni, i-a înfrânt și istovit, adăugând la amarul vieții lor, cu o duznă de decepțiune mai mult.

Și acum fiecare caută să se reculegă, cum poate și cum știe, ea lupta, ce vine, să-i găsească gata. Așa și popa s'a retras să facă „deprinderi” „finte în post”, căindu-se amar, că a ridicat în slavă eroi de mucava, face „intoleranță religioasă” de ciudă că n'a gustat din mâncările dela nișă nișă în jubilen improvizat, cere „bunăstarea aerului”, căci prea e îmbăesită atmosfera cu vântorii de naționalism ieftin și, în sfârșit, dorește „înmulțirea roadelor pădurilor”, unde iar trimite brucuras pe toți farsorii vieții noastre publice, și de acolo să-i întoarcă nu spre Oradea mare, ci spre o anumită parte a Budapestei unde se face economie națională.

Iată de ce din cheia Beinsubui nu s'a scris nimic, de multă vreme. Și mulți credeau că-i agonie la mijloc și față de Senin au repetat povestea leului rănit, căruia și măgarul i-a aplicat câteva lovituri de copite.

Dar nu-i nici o agonie, o reculegere numai, și iarăș se va învârti bicul lui

Senin.

Vlaicu la Vârșăț.

Vârșăț, 13 August.

Când am cotit, că Vlaicu va sbura deasupra metropolei sârbo-românești din sudul Banatului, acest Vârșăț, din care acum intelectualii români de aici se străduiesc să facă și un Vârșăț al românilor, un nou centru — firește „mai mic” — din „sud-estul Banatului”... mă cam îngrijoram dela început de succesul material. — asupra celui-alt nu mai încăpea îndoielă — al sborului.

Cum adică Vârșățul, această pepinieră a legumelor, a verzei, cepei, vișurilor și stomacurilor sătule de toate: acest oraș și ținut al amestecăturii de sânge sârbesc, turcesc, nemțesc, armenesc, românesc, în care nu găsești nimic din puritatea, claritatea și precizia unei forme de viață, unor tradiții sociale, cristalizate și consfințite printr'un trecut și printr'o răsăd: acești locuitori, ai căror ochi de o culoare și lumină neaprecisă, îți oglindesc o stare de spirit fără multe avânturi și ideale, acest Vârșăț cu aspectul moenit de trălăvie orientală și bunăstare europeană, care toate, toate și bunăstarea și mulțămirea și lipsa griji de mâne le-a primit cu pr' osință dela pământul mănăs, putea-va oare să-și ridice privirea în sus, spre cer, nede-și poartă privirea numai înțele în veșnicul sbucium cu elementele și cu zina de mâne, locuitori și murturilor mai sărăcăcioase și ai mușilor, unde omul adesea așteaptă de sus o milă, o ertare?...

Îngrijorarea mi s'a adevărit numai pe jumătate. Orașul cu populația-i străină a trecut în mare parte la ordinea zilei peste cinștea, ce le-a făent-o „valahul”, de a-și saluta „din cer”, ca și când ar fi fost vorba de una din obiceiurile ocazii de petrecere, un concert cu ramburita, o menajerie, un cinematograf, o primadonă locală, pentru cari orășenii provinciali manifestă o aiat de adevărată înțelegere artistică — o, da artistică!

*

Dar a participat ținutul românesc, cu o așa de mare affluentă de oameni, de care, spune dl prof. Nedeleu, n'a mai avut parte Vlaicu — afară doar de sborul din Viena și România — în turcu-i de... cum să-i zicem... agitație „electorală”.

Românii din aceste părți n'au eritat nici timp, nici osteneală și au venit, acum în toatul lucrului, la „adunarea populară” — cum mă asigură un bătrân țaran, când îl întrebai, unde merge — să asculte vorbirea de pe amvonul văzduhurilor a candidațului la... nemurire, alui Vlaicu.

Căci Vlaicu vorbește inimii, inimii mulțimei. Când „masina” e scoasă din hangar și Vlaicu se asează în corpul ei, apoi le ține-le-s pase în mișcare de mâna lui Ion, când voci năprasnice scote de din adâncul ei, iar straturile de aer se pun în o așa de puternică mișcare, încât, în apropierea ei, de teamă să nu te răpească uraganul stărnit, te tântuiești și mă bine locului și când lăsată, aleargă nebună, ea apoi cu o trecere ușoară triumfătoare să se despartă de pământul, care atât de nepătrunsă vreme i-a ținut materia ferecată locului... atunci uimirea, uimirea, ce amuțește toate glasurile, cuprinde de toți... Bururia notămurită că iată scăparea de sub catoratul gleei pământului!... Când Vlaicu e sus... însuflețirea nu mai are marginii... Trăiască Vlaicu! Trăiască!... Pălăriile, năframele zboară în sus numai ca o slabă fălăire a sufletului mulțimei... Cât de vară și infinite sunt coardele inimii! Dar

nici una nu vibrează mai pătușasă, mai puternică, ca aceea a admirației, admirație din care fiecare se poate împărtași cu cât vrea, căci ea se alimentează dintr'un fond inexhaustibil al inimii. Iată doi eroi, cari au trecut mai larg în conștiința Românilor. Avram Iancu, Aurel Vlaicu! Ambii eucătorii, eucătorii ai inimelor, unul prin șgomotul arnelor, celalalt prin al motorului... ei expresia și sinteza nizaștelor sociale ale unor vremuri cu totulul deosebite, căci au știut să îndălțuească pe mai mulți pentru un ideal social...

Când azi, la noi mijloacele de agitație sunt prea uzate, iar organele de stat — căci statul în insasi ființa lui abstractă nu poate fi contrarul unor nizaști, chiar românești, cari au ca ultim scop ridicarea valorii lui — au învățat mehanismul acestor mijloace de propagandă, ca să le poată nimici efectul lor, atunci vine un spirit luminat, chiar printr'o invenție tehnică, realizează dintr'odată înfrățirea oamenilor, trezește conștiința apartinerii la aceeaș răsăd...

*

M-am abătut poate, dar, când, scriu despre sborul lui Vlaicu nu poți face un raport (și nu altceva) ori cât de conștient „s reporter ai fi. Revin deci la amănuntele ce le-am spusă:

1. Pubescaț străin rar, rar, cu și „stafidele în cozonac”.

2. Totuși organele orășenești au fost „binevoitoare” de a pune la dispoziția „producției” un izlaz destul de deaparte, ca să poți ajunge fără găfălală. „Bunăvoita” a fost cu atât mai deamă de remarcant, cu cât o foac — o minune! — locală maghiară a scris elogios despre Vlaicu. Va urma desigur eschiderea resp. foi din sindicatul presoi maghiare, a cărei dogmă de aviație e „nimic să nu scrii despre valahi, chiar când au succesele cele mai mari. — totul despre maghiari, chiar și când sunt prea minori, ca să poată încă zbura...”

3. Organele polițienești la culmea chemării, așa, că 1000 cel puțin de privitori de galerie au putut privi și „o pomână”. Dar la dreptul vorbind numai două exemplare am avut norocul să văd din această spetă rare pe aici, se vede are „repans duminical”.

Agitațiile electorale și toate adunările populare ar trebui de aici înainte să le împreunăm cu aviaținea, am putea fi scutiți atunci de împănăti...

4. Totuși grație „gardei române de aranjieri”, intrat în ținerea din localitate, în frunte cu neobositul „aviator” Dr. N. Imbroane, ordinea în publicul înens a fost susținută până în capăt.

5. Curentele de aer, ne-au fost ostile până la 3 d. m. La trei vântul se cam domolește, aeroplantul e pus în mișcare, se înalță la 200 metri și plutește în aer 17 minute în aclamaținea oamenilor, la cari răspunde cu mâna de sus Vlaicu.

După 17 minute aviatorul aterizează, fără să mai poată face un zbor din cauza vremii rele.

6. Plouă... Plouă... Lume multă, entusiasm la ambele cafele „Grünvald” și „Baros”. Tarafurile căntă românește. Seara entusiasmul și imbulzeala la cafeleaua din urmă la culme. Tinerimea căntă „Deșteaptă-te Române”, iar de pe amvon se aud discursuri însuflețitoare despre „Români din patru unghieri... voi cari acumă și înălțarea inimilor noastre...” Dar Vlaicu s'a creat prea curând fără să ne mai aprecieze și entusiasmul nostru. Apoi dans. Până în zori.

Cornel Teicu.

Cronică externă.

România și complicațiile din Balcani. — *Renuntul publicist italian Vico Montegazzo se ocupă pe larg în coloanele ziarului „Corriere della Serra” cu atitudinea României și numește statul român cu o putere excelentă și cu armata lui mare, barometrul Balcanului. Bărbații de stat ai României — scrie Montegazza — urmăresc îngrijorați și cu atenținea cea mai mare complicațiile din Turcia și mișcările contrare păcii ale Muntenegrului și ale Bulgariei. Statul român pe lângă monarhia Austro-ungară e cel mai interesat în menținerea statului quo în Balcani. Și e foarte ușor de înțeles, ca România să nu privească cu ochi buni planurile Bulgariei de a și mari teritorul. Intre România și Turcia există o convenție secretă — care, de sine înțeles s'a desmintit în repetite rânduri — după care România e obligată în momentul când Bulgaria ar ataca Turcia să treacă imediat cu armata sa pe teritorul bulgar, dinspre Dobrudja unde vor*

manevra de prezent două corpuri de armată. Din cauza aceasta presa română în timpul din urmă tratează foarte nervos evenimentele din Turcia și se poate observa, că România așteaptă în orice moment izbucnirea rășboiului, care îi va chema armata la arme.

*

Rezultatele convorbirei lui Poincaré cu Sasanov. Prim-ministrul Franței Poincaré a avut luni o convorbire lungă cu ministrul de externe al Rusiei, Sasanov și după cum anunță o telegramă din Petersburg acești doi bărbați de stat au ajuns la o deplină înțelegere referitor la întreg complexul de chestii politice. La dorința lui Poincaré se va publica atât în Paris cât și în Petersburg un comunicat comun despre importanța și rezultatele vizitei la Petersburg.

Rezultatul convorbirilor lui Poincaré cu miniștrii ruși se pot resuma în următoarele: 1. Marele duce Nicolae Nicolaevici, care din cauza morbului său n'a putut pleca în primăvară la Paris, va lua parte la manevrele franceze, cari vor avea loc în Septembrie și va fi de față ca reprezentant al armatei rusești la prânzul festiv, ce îl va da președintele republicei în Elyseu.

2. Franța se declară inclinată a ajutara în esență tendințele rusești în Mongolia și va contrabalansa neplăcerile, ce le va putea avea Rusia acolo.

3. Franța se învoiește, să fie pe partea Rusiei în consorțiu puterilor în chestia imprumutului chinez.

4. În chestia drumurilor de fier în Anatolia, pentru a căror zidire concesiunea e în mâna francezilor s'a încheiat înțelegerea, ca noua linie, care este să se zidească să nu fie prea mult în apropierea graniței caucaziene, ca Turcia să nu poată concentra trupe la granița aceasta.

Totodată s'a conferat asupra situației critice din Balcani și asupra posibilităților unei grăbiri a înțelegerii turco-italene.

În față cu aceste, ce fel contraservicii a promis Rusia Franței încă nu se știe. Presa circulă însă că Rusia va pune la dispoziția alianței tot cât e posibil din puterea ei maritimă și de pe uscat.

*

Un acord între statele balcanice. La Belgrad circulă de mai multă vreme zvonul că între Serbia și Bulgaria, deoparte, și Muntenegrul de altă parte, s'a ajuns la un acord pentru cazul când Turcia vor izbucni evenimente grave. E caracteristic că nu s'au desmintii până acum aceste zvonuri ca de obicei din sorginte oficială. Se păstrează dimpotrivă o anumită rezervă, care e considerată ca o dovadă că aceste zvonuri nu sunt cu totul neîntemeiate.

Dificultățile externe ale Turciei. Ziarul „Neue Freie Presse” din Viena publică un articol de publicistul francez René Pinon redactor la revista „Revue de deux mondes” despre voiajul lui Poincaré în Rusia, zicând, între altele că Turcia pe lângă dificultățile interne, mai are de luptat cu dificultăți externe. Astfel Bulgaria, vrea să se folosească de ocazie și în această privință înțelegerea cu Bucureștenii se va stabili ușor făcându-se unele concesii.

Mai departe autorul zice că trecerea flotelor prin Dardanele nu se va mai putea refuza Rusiei, României și Bulgariei cu anumite condiții însă, cerute de situația din Constantinopol.

*

Alianța sârbo-bulgară. Ziarul „Neue Freie Presse” din Viena anunță următoarele:

„În cercurile diplomatice se știe că între Serbia și Bulgaria au loc de câțva timp tratative având de scop încheierea unei alianțe. Bulgaria și Serbia vor să se înțeleagă asupra atitudinii ce trebuie s'o ia în viitor față de statele balcanice, pentru ca la caz de nevoie să poata proceda în comun. Aceste tratative, cari nu sunt încă terminate, au avut loc sub patronajul Rusiei. În ce privește atitudinea pe care o vor adopta celelalte state balcanice față de această alianță, se poate spune deocamdată numai atât, că dacă Poarta va căpăta stiri au-

ce despre încheierea acestei alianțe, care poate fi decât de natură ofensivă, ea va atâta la Sofia cât și la Belgrad demersuri a stabili dacă această alianță e îndreptată împotriva Turciei.

Criza din Turcia.

Arad, 14 August.

Constantinopol a sosit o știre foarte națională. Elementele mai moderate ale comitetului june-turc ar căuta, adică, apropierea guvernului, care iarăși din partea sa ar avea un nou program pentru ai domoli pe turci. Comercianții cu mare influență își arată simțința în realizarea unei înțelegeri între comitetul june-turc și guvern. Dar știrile sunt astfel de ameliorare a situației trebuie să fie cu multă rezervă, sosind totodată și știri despre arestarea lui Talaat Bey, care a provocat o activitate în modul cel mai energic pentru organizarea de rezistență a junilor-turci. Pe lângă astfel de măsuri luate de guvern, cu greu să poate crede, că se tinde la încheierea unei înțelegeri.

Bulgaria și Montenegro spritele sunt războinice, și mai cu seamă în Bulgaria partidele fără nici o deosebire cer cu tărie ca Turciei să i se declare război.

Pe câmpul de război din nou s'au auzit glămurile. Flota italiană a bombardat Hontepentru a doua oară, probabil, ca să preia Turcia de a încheia mai în grabă negocierile.

Știrile despre evenimentele mai recente sunt următoarele:

Înțelegerea cu junii-turci.

Constantinopol. — Situația s'a ameliorat și e speranță că liniștea internă se va restabili. Comercianții cu influență, cari sunt așezati de ofițeri și de bărbații comitetului june-turc, își dau silința, să infăptuiască o înțelegere între guvern și junii-turci. Guvernul a lucrat un astfel de program, care va fi primit, ca elementele mai moderate a junilor-turci poată fusiona cu noul partid guvernamental. Conducătorii din Salonic ai comitetului june-turc s'au convins, că orice rezistență e inutilă și astfel au luat hotărârea, ca să se alăture la alegeri și ca partid opoziționist să intre în parlament.

Constantinopol. — Fostul ministru de Interne Bey a fost arestat în Demotica.

Constantinopol. — Ministrul de Interne Bey a dimisionat. Dimisia a fost confirmată oficial.

Muntenegru și Bulgaria.

Belgrad. — Un colaborator al ziarului boem „Pravda” l'a întrebat pe fostul prim-ministru muntenegru, Tomanovici, ce părere are asupra conflictului turco-muntenegru.

— „Că Turcia nu va retrage în grabă trupele de graniță — a răspuns Tomanovici — Muntenegru nu va fi în situația de a asigura granița sa, dacă va fi necesar, va purta război și fără orice ajutor străin.”

Belgrad. — Ieri s'a ținut adunarea populară în chestia masacrului dela Kotsana, unde au participat vre-o 30,000 de persoane. S'au prezentat o mulțime de societăți și organizații cu steaguri de doliu. Prăvăliile au fost închise. Toți oratorii au provocat în vorbire energie guvernul, ca să rezolve problema macedoneană prin un război. Adunarea a primit o rezoluție, în care guvernul a fost provocat, ca să ia toate măsurile necesare pentru eliberarea Macedoniei și a viciului Adrianopol de subjugul otoman și în acest scop aceasta va fi ajutat de întreaga națiune. Rezoluția aceasta va fi trimisă regelui Serbiei.

Acțiunea flotei italiene.

Roma. — Din Athena se anunță: Două crucișătoare au bombardat Luni, întregă ziua întăriturile dela Hodejda. În urma bombardării două fortificații mai vechi sunt numai ruine. Gloanetele tunurilor au devastat și două magazini militari. Paguba e de un milion și jumătate franci.

Roma. — Oficial. — Crucişătorul „Duca degli Abruzzi” a oprit pe marea liberă în apropierea Alexandriei vaporul român „Impăratul Traian” care venea dinspre Pireu. Între călătorii vaporului român, se aflau doi majori turci și un locotenent, cari au fost recunoscuți și declarați de prizonieri.

CRONICA ȘCOLARĂ

Școala diecesană de fete din Arad.

— Cu internat și drept de publicitate.

Nr. 3412.

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1912/13 se vor face în zilele de 3/16 și 4/17 Septembrie) a. c. — în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere referențialului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui Dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de cari ar mai avea trebuință.

Taxa pentru internat, pe întreg anul școlar este de 500 coroane, în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa pentru întreținere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. și anume: la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr. și 1 Aprilie al anului școlar, la Administrația casei Consistorului, în persoană sau cu poșta.

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea rececută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 plese, iar Dumineca și în sârbători 3—4 plese), ugină (cafea cu lapte) și cină (două plese).

4. Spălat luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 coroane pentru medicină (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 coroane (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 coroane ca taxă de înscriere.

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plățile ratei din taxa de întreținere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca școlară 1 cor.; pentru anuar 2 coroane.

Taxele de înscriere, medicină, anuar și pentru bibliotecă se vor plăti la mână directoarei școlii deodată cu înscrierea. Tot la directoare școlii va trebui plătită lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor. la an, care asemenea se va plăti anticipativ,

în patru rate de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din septembrie, rata a doua la 1 nov., rata a III la 1 febr. și rata a IV la 1 april al anului școlar, deasemenea la mână directoarei școlii.

Elevele externe cari se înscriu mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactrul numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească întreaga taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele, cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreaga taxa care cade pe cvartaiul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasele premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se înmatriculează pentru prima dată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certificat de revaccinare; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădrat), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 papomă cu 2 cearsafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 perechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lăvior (lighian), 4 cârpe pentru șters lăviorul; perie de cap, de dinți și de haine; peapătân și foarfeci, haină de port și 4 surte negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătă, 2 perechi de ghete și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și revizite de învățământ, și cu revizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voințe).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la mână directoarei internatului o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 6/19 Septembrie și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecesan.

Consistorul rom. ort. din Arad.

NAGY JENŐ,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
 (La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
 Pune dinți și cu plăți în rate, pe lângă
 garanția de zece ani. (97-120)

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 August n. 1912

Pentru fondul ziaristilor români. D. Aurel Popa, notar, din prilejul căsătoriei d-sale a dăruit 10 cor. pe seama fondului ziaristilor români. Sincere mulțumite.

O distincție frumoasă. Aflăm din Bacău (România), că dnul inginer *Ioan Cornea* (originar din comitatul Aradului, fiul părintelui paroh din Răpsig, Simeon Cornea), în urma propunerii direcțiunii generale a căilor ferate române către ministrul de externe, Maestatea Sa Regele Carol I al României, cu decretul 12.755 din Mai 1912 la distins cu ordinul de *Cavaler al Coroanei României* cu drept de a purta medalia de aur al acestui ordin.

El inginer Cornea și-a câștigat frumoase merite în iarna trecută cu ocazia marilor revărsări de apă, când a știut să prevină prăbușirea mai multor poduri de tren, întărindu-le din vreme și tăind calea unei nefericiri enorme ce amenința ținuturi întregi. Prin trezvia d-sale a făcut în același timp servicii și manevrelor regale din România.

Felicitățile noastre.

Bursele „Vasile Stroescu” pentru dantelărie au fost acordate d-soarei Tiberia Barcianu, conducătoarea atelierului de țesătorie și broderie din Orăștie și d-soarei Cornelia Iosif, absolventă a școlii de industrie din Cluj.

Aprobare de statute. Ministrul de interne a aprobat sub nrul 112. 843/1912 luna Iulie 23 Statutele „Reuniunii de înmormântare a districtului parohial gr. or. român din Murani (com. Timiș) aparținând ș cionunele Bencecul român, Cerneleaz, Pischia, Jădani și Seceani.

Jubileul dlui N. Petra-Petrescu. Primitiv următoarele: Mulțămesc pe calea aceasta numeroșilor prea iubiți și stimați prietini și cunoscuți, cari și-au adus aminte și m'au felicitat din prilejul jubileului meu de 40 ani de serviciu de bancă. Indesebi exprim profundă și respectuoasă recunoștință on. prese, care a binevoit a lua notițe atât de măgulitoare pentru modesta mea persoană. Cu distinsă stimă, N. Petra-Petrescu.

O nouă forță în arta muzicii. Este tânărul român Herman Proștean de origine din Sibiu dintr-o familie foarte săracă care după terminarea studiilor la „Conservatorul din Budapesta” a dat mai multe concerte în Paris, Berlin, Lipsca, Monte Carlo și New-York înaintea unui vast și foarte ales public. Comentariile ziarelor străine despre tânărul violinist Herman Proștean sunt foarte elogioase. Ziarul din Berlin „Deutsche Tageszeitung” precum și „Leipziger Nachrichten” scrie următoarele: Artă muzicii prin violinaistul Herman Proștean, de fel din Ardeal, pentru care, Wagner, Schumann și chiar Beethoven sunt par'că niște păpușe — a făcut un uimitor pas și toți artiștii violiniști pot fi mândri de noul lor coleg”.

Lătratul de câine, fluieratul din gură, signalul locomotivei, precum orice imitație naturală pentru Proștean sunt la violină un zâmbet par'că legănat de indiferență.

Românii pot fi mândri de el. (d.)

Un oișter român pentru analfabeți. Aflăm din izvor sigur că locotenentul Costantin Streaulia din reg. de inf. nr. 31 în Sibiu, văzând cum cea mai mare parte din regiment îl fac Români și — durere mai toți analfabeți, folosindu-se de timpul lui liber, a compus un abcedar pentru analfabeții adulți. De present lucrarea se află la „Asociațiune” spre aprobare. Felicităm din totă inima pe harnicul nostru oișter care timpul liber și-l petrece muncind pentru binele și înaintarea neamului românesc.

Dragostea familiei Mocsonyi pentru școlari. Subscriși în numele tinereții școlare din Capolnaș, ne exprimăm și pe aceasta cale profunđa noastră mulțumire Ilustrei familii de Mocsonyi atât pentru darul de 20 cor. împărțit tinereții școlare cu ocaziunea examenului cât și pentru prea bogata ujină împărțită la 160 de elevi cu ocaziunea excursiunii din pădure, în valoare de peste 100 coroane. Bunul Dumnezeu să răsplătească insutit Ilustrei familii pentru această bucurie cauzată tinereții școlare. Capolnaș, la 31 Iulie v. 1912. Antoniu Moldovan învățător, Iulian Barzu învățător int. școlii super.

Necrolog. Subscriși cu inima dureroasă aduc la cunoștință, că neuitatul și iubitul lor soț, tată, socru și bunic Gheorghe Bugariu paroh gr. or. român în Beregsău a reposat în 13 Augustn. 1912 în anul 63 al vieții și 35 al preoției sale. Rămășițele pământesti ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă Joi în 2 (15) August la orele 10 a. m. în cimiterul din Beregsău. Văd. Olga Bugariu soție. Dr. Sever Bugariu, Silvia Bugariu m. Cărăbașiu, Coriolan Bugariu fii și fiică. Romulus Cărăbașiu ginere, Minerva Cărăbașiu nepotă.

În jurul morții lui Latham. Abia zilele trecute au sosit în Europa amănunte asupra morții celebrului aviator, care a răposat după cum se știe în fundul Africei, victimă a prea marelui îndrăzneli. Iată în ce împrejurări a murit el.

La 25 Iunie, la ceasurile șapte dimineața, Latham se afla pe malul drept al râului Chari, însoțit numai de un indigen. Rănise tocmai un rinocer cu un glonte de pușcă, când deodată arma lui făcu explozie. Latham puse atunci mâna pe o carabină și ucise fiara.

Dar atunci se ivi în fața sa un bivol sălbatec, care stătu culcat până atunci în ierburile înalte ale câmpiei. Latham puse un gemunchi la pământ și trase cu carabina; dar animalul, rănit numai, nu căzu.

FuriOS, bivolul sălbatec se aruncă asupra lui, îl împunse cu coarnele în bod teribil, și de trei ori îl svârli în văzduh. Latham scoase un singur țipet și căzu mort. E interesant de adăugat că sârmanul aviator mai fusese odată în viața sa, rănit de un bivol sălbatec.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru edificarea bisericii gr.-cat. române din Suciag, s'au mai primit până în prezent următoarele daruri după apelul făcut: „Someșana” institut de credit în Dej 5 cor.; parohia Ciunga 3 cor.; „Șoimul” institut de credit în M. Uioara 10 cor.; parohia Lechințioara: Ioșif Bogdan preot 20 cor.; Petru Ștefan cantor 1 cor.; Ana Vancea 1 cor.; mai mulți credincioși 7 cor. 40 bani; total 29 cor. 40 bani. Parohia Retița: Paul Anca preot 1 cor.; colectați 3 cor. 80 fil; total 4 cor. 80 bani; Ioan Mihalca paroh v.-protopop onor. și colectați 36 cor. 10 bani; Parohia Adămuș și filia Dâmbău: Ilariu Dulău preot 1 cor., colectați 5 cor. 80 bani, total 6 cor. 80 bani; parohia Să-mărtinul-sărat: Vincențiu Nemeș v.-protopop on. în def. 2 cor., Samson Oniga inv. 1 cor.; Elie Hirean paroh 2 cor.; Ilea Ioan 1 cor.; Ilea Vasilie 1 cor.; total 7 cor.; parohia Chibealea-Sântioan 2 cor. Marimoșilor donatori, a căror nume va fi scris în „Cartea de aur” a bis. noastre, le exprimăm cele mai mari mulțămite. Suciag la 7 August n. 1912. Ben. Rusu, preot, I. Sumruducan, curat. rac.

Țarul la telefon. Sirikin fostul șef de poliție din Sankspetersburg în Ruskoje Slovo publică o cronică interesantă despre țarul Alexandru II, între altele scrie: Pe timpul când pentru neliniștea internă din Afganistan relațiile diplomatice au devenit acute între Anglia și Rusia și când prima voia să-și recheme ambasadorul din Rusia; Țarul a voit să vorbiască urgent cu ministrul de externe Giers și a cerut el personal să fie pus în legătură de telefon. Centrul l-a legat cu un număr, dar acesta nu s'a răspuns de loc. Foarte natural, că coconița dela telefon a binevoit a da un număr rău.

Țarul după aceea a voit să vorbiască cu alt ministru al său. În urmă a primit legătura

și a strigat în aparat: „Pe o oră să fii în palatul Qacina!” — „Imposibil” răspunde — „dar voui trimite pe agendul meu!” — Cine vorbește? — întrebă Țarul mirându-se. — „Firma San Galli!” răspunde în telefon o voce. La auzul numelui firmei din Petersburg, Țarul lasă mânios scoica din mână. Acest fapt poate mângăia pe aceia, cari sunt năcăjiți pentru mizeria telefonului; glumele cuconițelor dela telefon chiar atotputernicul țar e impotent.

O nouă invenție românească. Un tânăr lucrător tâmplar dela atelierele noi a căilor ferate române anume Popa Ch. V. Ioan, se află în posesiunea unei invenții de cea mai mare importanță pentru evitarea nenorocirilor de cale ferată. E vorba de inventarea unui aparat, care se înlătore ciocnirea a două trenuri venind pe aceeași linie. Tânărul inventator a imaginat un aparat electric care, adaptat pe o mașină, ar semnaliza propiere unui tren pe aceeași linie și ar opri în mod instantaneu mașina. E vorba ca invenția să fie încurând experimentată.

Accidental uzui balon. Din Copenhaga se anunță: Vineri dimineața un balon militar s'a îndreptat spre Danemarca. Timp de o oră balonul a continuat drumul spre sud-vest. Gazul începuse, însă, încetul cu încetul să se evaporeze. Cu toate că aviatorii au aruncat lest, totuș balonul căzu cu o repeziune fulgerătoare în mare. Balonul deveni jucăria valurilor. Aviatorii au fost salvați, menținându-se deasupra apei în nacelă. O oră după ce a căzut balonul în mare, sosi un vapor care luă pe aviatori pe bord.

Caragiale pedagog. — În numărul de pe Iunie 1912 al „României Viitoare”, d. Mihail Dragomirescu se ocupă într'un articol, de Caragiale. După ce face biografia marelui dispărut și dă o caracterizare a personalității lui, d. Dragomirescu se ocupă mai pe larg de o parte a sufletului lui Caragiale, de care prea puțin s'au ocupat, anume de latura sufletească a lui Caragiale de a fi fost un mare pedagog.

„A fi mare pedagog — zice d. Dragomirescu — înseamnă a fi mare educator; dar mare educator poate fi cineva nu numai față de copiii ce-i sunt dați spre creștere, dar și față de societatea în care trăiește, față de neamul din care face parte, față de întreagă omenire. În acest fel toți scriitorii sunt mai mult sau mai puțin pedagogi, fiindcă dela toți, direct sau indirect, avem ceva de învățat pentru înălțarea și îndreptarea noastră spre un ideal mai luminos, mai curat, mai înalt de bunătate. Dar cei mai de seamă dintre dâșii sunt desigur marii poeți comici și umoristici, din cari fără doar și poate, face parte și Caragiale”.

Caragiale este un pedagog în comedii, nuvelele și schițele sale umoristice, de unde avem multe, foarte multe de învățat. „Caragiale prin ființele vii ce-a pus în picioare dar mai cu seamă prin arta neîntrecută cu care ni le insinuează în suflet cu adevărata lor coloratura ridiculă, ne-a dat atâtea admirabile pilde de cum nu trebuie să ne conducem în viață și în societate. Rîzând de lipsa de cultură a unora din eroii săi, ne-a făcut indirect să ne-o însușim; rîzând de superficialitatea, de desărtăciunea, de necinstea, de cinismul, de ambiția ticăloasă ce caracterizează pe eroii săi, ne face indirect să nu fim superficiali, vanitosi, necinstiți, cinici, ambițioși, ticăloși; rîzând de moravurile noastre politice, ne-a dat atâtea îndemnuri spre o viață politică mai înaltă și mai curată”.

Cât cheltuiește Franța pentru vizitele oficiale. Vizitele suveranilor costă mai mult pe cei vizitați decât pe vizitatorii deși cu murtorii de rînd se întâmplă cu totul contrariu. Franța a cheltuit cu prilejul vizitei țarului la Paris 1.539.300 de franci, a regelui Italiei 320.000, a regelui Spaniei 755.000, a regelui Portugaliei 219.000, a regelui Norvegiei, 318.000, a regelui Danimarcii 301.107 și cu prilejul vizitei regelui Suediei bugetul francez n'a suferit decât cu 280.000 de franci. Mai puțin au costat vizitele președintelui Franței în străinătate. Vizita la Londra a costat 151.000 de franci, vizita la Roma 270.000 și cea la Madrid 310.000.

Un aeroplan italian va sbura în Turcia. Din Roma primim știrea, că aeroplanul italian „M. I” va pleca în curând spre Constantinopol de unde va executa un zbor la Salonic peste strămoșii Dardanelor.

Ravagiile uraganului în Ialomița. Iată amănunte complete despre ravagiile pricinuite de cicloul și ploaia de Miercuri seara:

În comuna Grivița la armeanul d-lui Vasile V. Jantea, uraganul a desvilit un grajd, iar trznetul căzând asupra unor șire de paie, le-a incendiat, arzând cu desăvârșire, împreună cu grajdul. Pagubele se evaluează la suma de 5000 lei.

În comuna Cosâmbesti, cicloul a desvilit casele proprietarului Buttu, dela conacul moșiei, împreună cu toate porumbarele și grajdurile. Pagubele se ridică la suma de 10.000 lei. La conacul moșiei D. N. Seceleanu din Mărculești, și gara cu acelaș nume, dezastrul a fost și mai mare. Toate clădirile aflate în curtea administrației moșiei: casele de locuit ale administrației, grajdurile, bucătăria, biroul, magaziiile de cereale, remizele de mașini, au fost desvilit și parte din ele chiar dărâmate. Un vagon cu ovăs, aflat în gara Mărculești, pe linia de cântărire a fost luat de curentul uraganului și transportat până aproape de halta Bărăganul, unde ciocnindu-se cu o mașină izolată venită dinspre Constanța, a fost completament sfărâmat. Acest vagon a fost proprietatea tot a d-lui D. N. Seceleanu și pagubele se totalizează la circa 20 mii lei. Pomii bătrâni din curtea administrației moșiei, au fost scoși din rădăcină.

Magazia gării Mărculești a fost de asemenea desvilită de cicloul și acoperișul aruncat pe rampă.

Spre a se vedea cât de puternic a fost uraganul, relatăm că un bou, aflat în curtea administrației moșiei Seceleanu, a fost trântit la pământ, rupându-i coarnele.

În bucătăria numitei administrații, un muncitor aflându-se acolo, a fost lovit la cap de fărâmiturile făcute din zidurile clădirii, și actualmente se află în stare gravă.

Jurnalismul în Japonia. Grație impulsului activ al împăratului Mitsuhiro, presa japoneză a putut să ia rang în lume.

Cele două mai vechi foi: „Mai-Nitchi” și „Tochio Nitchi”, fondate acum 36 de ani, trag până la 130.000 de exemplare. Numărul se vinde cu doi cr. Cele mai scumpe cum este „Japon Times” se vând cu 75 de cr. Pentru acest preț capeți 10 pagini de text strâns și ilustrat, imprimat pe o hârtie grosolană.

Tipografiile sunt plătite cu 1 cor. 60 pe zi, corectorii 4 cor. Cât pentru ilustrații, simple schițe în care excelează numeroșii artiști de acolo, se pot căpăta câte odată și pe câte o bucată de pâine.

Redactorii foarte numeroși sunt plătite cu 120 și 160 cor. pe lună: abia 6 sau 7 mari reporteri au un venit de câte 3—4000 de cor. pe an.

Anunțurile ocupă 3 pag. din 10 și ele produc jumătate din veniturile gazetei. Celelalte 7 pagini libere se impart astfel:

3 pentru articole de fond, corespondențe, telegrame; 2 pag. pentru literatură, arte, cronica judiciară, și foileton care mai întotdeauna, este ilustrat; 1 pag. pentru industrie și comerț; 1 pag. pentru preturile curente pe piață și alte știri.

Cum vedem gazetarii nu prea au situație strălucită în Japonia. Din fericire acolo oamenii se pot mulțumi pentru masă cu o mână de orez care nu costă atât de scump.

Amnistiarea cânilor vagabonzi. Orașul Buenos Aires a serbat aniversarea fundării republicii Argentina. Cu acest prilej consiliul comunal al orașului a fost sezizat de o cerere a societății pentru protecția animalelor, de a se elibera din închisoare câinii fără stăpân, găsiți vagabondând prin străzile orașului.

Și astfel au părăsit „azilul” 300 de câni, de luni de zile prizonieri ai ordinii și legii. Negreșit, plini de bucurie că și-au recăpătat libertatea, câinii, au serbat și ei în felul lor, fundarea republicii, care, deși le-a răpit odată libertatea, n'a uitat totuși să le-o redea la o zi mare.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

x A încetat! căderea părului : eluia, care întrebuintează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împedecă căderea părului și încetează total mătreața. de vânzare la *Toth Adorján, drogheria la „Venus”, Lugoj-Lugos.* Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.
T6 130 - 30

x **Câștig insemnat** realizează tot românul, care în caz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din **depozitul românesc** al profesorului de muzică **Timotei Popovici** din Sibiu (Nagyszeben), **Strada Cîsnădiei 7**, (vis à vis de otelul Impăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabrici. Se admite și plătire în rate.

Nu cumpărați dela străini!
Po 216

CRONICA SOCIALA

Serbările culturale din Diciosântmărtin.

Vor avea loc în 28 August n. 1912 (Ziua de sf. Mărie), și sunt aranjate de către comitetul despărțământului Diciosântmărtin al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” cu prilejul adunării generale ordinare.

ORDINEA SERBĂRILOR.

La orele 10 a. m. serviciul divin în biserica gr. cat. din loc. La orele 12 din zi adunarea generală cercuală a despărțământului cu următorul program: Deschiderea adunării. Cetirea raportului comitetului cercual. Cetirea și revizuirea rațiociniului comitetului cercual. Stabilirea bugetului anual pentru trebuințele despărțământului. Intregirea comitetului. Inscrisura de membrii. Conferință economică de dl Adrian Oțoiu din Blaj. Impărțirea premiilor pentru lucrările intrate. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a Asociației. Eventuale propuneri. Închiderea adunării. La orele 3 p. m. deschiderea expoziției de jocuri naționale. Impărțirea premiilor pentru jucători. Petrecerea populară. La orele 7 $\frac{1}{2}$ seara teatru, care se va preda de o societate de diletanți din Blaj sub conducerea distinsului nostru măestru d. Iacob Mureșianu cu următorul program: „Geloșii” comedie în 2 acte localizată de Moșul. „Millo director sau Mania posturilor comedie într'un act de Vasilie Alecsandri.

Adunarea generală, expoziția de jocuri naționale și petrecerea populară se vor ținea în piața Direcțiunii financiale din Diciosântmărtin, toate celelalte serbări și expoziția de țesături și cusături românești se va arangia în localitățile hotelului „Național”, unde la caz de timp nefavorabil, se vor ținea toate serbările. În tot decursul serbărilor stă deschisă expoziția de lucruri de mână și țesături românești. De încvartirarea P. T. D. oaspeți să îngrijește un comitet de încvartirare sub prezidiul dlui Atanasie Beșă căruia rugăm să se adreseze cei interesați. De mâncare și beutură s'a îngrijit comitetul. Numai pe baza listelor de mâncare și beutură văzute de comitet să se plătească. Venitul curat al serbărilor este în favorul despărțământului. Intrarea la expoziții e liberă de taxă, iar pentru teatru și petrecere face de familie 5 cor. și de persoană 2 coroane. Doritorii de a avea loc potrivit de șezut sau doresc alte informații mai detaliate referitor la teatru și petrecere sunt rugați să se adreseze dlui Dr. Alexandru Simon din Diciosântmărtin. Suprasolvirile și oferte benevole se pot face la d. Emil Călugăru cassarul despărțământului, cari se primesc cu mulțumită și se vor chita pe cale ziaristică. Damele sunt rugate, ca să se prezinte încât se poate în costum național. — Comitetul despărțământului,

ECONOMIE.

Știri economice din Ungaria.

Decizii curiale.

Dreptul de firmare al funcționarilor. Adunarea generală a unei societăți industriale pe acții din Arad a modificat în anul acesta statutele în sensul, că firma societății o pot semna și numai doi funcționari autorizați la aceasta, fără să fie nevoie și de semnătura unui membru din direcțiune.

Prezentate actele adunării generale la tribunal, acesta a nimicit modificarea amintită pe motiv, că este în contradicție cu legea comercială, pentru că un funcționar singur și independent, fără concursul unui membru din direcțiune nu poate semna firma societății.

Recursul în contra acestei hotărâri a tribunalului, înaintat din partea societății la Tabla reg. din Oradea-mare s'a respins în zilele aceste și Tabla a confirmat hotărârea tribunalului.

„Banca generală de asigurare”, Sibiu. După informațiunile primite din loc competent. afacerile la banca noastră de asigurare în luna Iulie au întrecut toate lunile de până acum.

În secția asigurărilor de foc au fost emise 744 polițe asupra unui capital de peste 2 milioane, cu un incasso de aproape 16,000 coroane.

În secția asigurărilor de viață au intrat 69 oferte pentru un capital de 306,200 cor. și s'au emis 45 de polițe cu un capital de 217,000 coroane.

Premiile curate ale polițelor de viață emise trec peste 10,000 coroane.

Situația financiară. Situația pieței internaționale de bani continuă a fi neschimbată. Cerearea mare și banii scumpi. În Berlin discountul privat s'a urcat la 3 $\frac{1}{2}$ %, în Londra a cotat 3%, iar în Paris 2 $\frac{1}{2}$ %.

În piața internă de bani asemenea nu se observă nici o schimbare spre bine și situația este cât se poate de încordată. Banca de emisiune precum era de prevăzut a ajuns la ultimo la o circulație de banenote supusă la dare de cor. 21.3 mil. și portofoliul ei a fost la ultimo cu 210 mil. mai mare ca în anul trecut. Speranța, că după ultimo se va simți oarecare ameliorare pân' acum nu s'au discountat de altcum cu 4 $\frac{1}{2}$ %, cambii dela bănci mijlocii cu 5 $\frac{1}{4}$ —5 $\frac{3}{4}$ %, iar cambii de portofoliu dela 6 $\frac{1}{2}$ % în sus.

Congresul regnicolar al cooperativelor din Ungaria se va ținea la 24 Octomvrie a. c. în Budapesta. Este al doilea congres regnicolar din Ungaria. Programa anunțată a congresului va apărea în timp apropiat.

Acționarii și noua lege de dare. Noua lege de dare impune sarcini simțitoare nu numai societăților pe acții, ci și acționarilor. Darea societăților pe acții rămâne neschimbată 10% — cu excepțiunea societăților miniere, la cari darea este 5% resp. 7% — pe lângă care vor avea să plătească și noua dare de câștig, care de cele mai adeseori va fi 5%. Afară de acestea acționarii vor fi obligați să fasoneze veniturile după acții și a plăti încă odată darea. După unul și acelaș venit se va plăti deci darea dublu.

Acționarii vor plăti așadar în viitor și dare, o ocupațiune, care la nici un caz nu se poate numi așa de plăcută ca detașarea și incassarea cupoanelor.

„Rev. Ec.”

PAGINI RASLEȚE.

n scrierile puțin cunoscute ale lui Caragiale.

Ion Brezeanu*

De I. L. Caragiale.

(Continuare și fine.)

Cea mai nouă creațiune mare a lui Brezeanu te Harpagon — o muncă de ani. De câți?... ezi acest prețios mărgăritar? Spune-mi ce vâri are... Cum o să pot socoti în ce moment anume întăritat un punct pe corpul unei stridii? Cine putea afla când anume a căzut într'un creier mânta unei opere? Dar mai la urmă, ce-ți pasă sămânță și muncile de rodire prin care a trecut? Iată rodul generos — Harpagon întreg.

Pentru cine știe de ce e vorba, Harpagon este ul din rolurile cele mai grele din câte s'au tot vre-odată închipuit: tip abstract — întemeiat aproape peste tot pe ideatiune, și numai în uă trei momente pe acțiune; ascunzând foarte b, sub o înfățișare comică și nu prea, un caracter tragic; antipatie până la hidos; aci mai până la imbecilitate, aci șiret până la infamie; când încrezător până la absurd, când credul până la licul; totdeauna crud ca o fiară, și toate astea nu atru el, ci pentru patima ticăloasă și blăstă-tă, care-l chinuie, îl roade, îl stafidește.

Brezeanu poartă pe umeri această colosală cutate, cu perfectă siguranță a ritmului, fără moment de oboseală, de sfortare sau ezitare. maseă! Ce ochi! Ce siluetă! Sunt prea lte, ca să le pot număra amănuntele acestei avârșite creațiuni, a cărei culme este vestitul noleg dela sfârșitul actului al patrulea.

Aci îl așteptam cu multă emoție, firește, dar ā nici o teamă. Cu două zile înainte de prima reprezentare, am asistat la repetiție. Fără să-i făcut vre-o observație, căci nici nu aveam vre-de făcut, Brezeanu mi-a spus:

— Mi-e peste putință să mai fiu sombru și centrat la monolog: trebuie să isbucnesc, tre-e să-mi dau drumul cu toată puterea.

— Firește că trebuie, i-am răspuns.

— Da, adăugă el, după un moment de gândire. Dar... Harpagon... stărpitura asta neputin-isă de șizeci de ani... se potrivește să aibă a putere? Nu cumva trebuie să alerg la alt ficiu?

— Ba, deloc!

Și i-am făcut scurt — e deajuns cât de scurt tru inteligența lui — teoria motorilor animați, trebuie să dispună totdeauna de o rezervă energie înmagazinată. Iată o globă spetită și să de puteri, pe care n'ai crede-o în stare să mai târască trei pași. Călărețul e atacat de jmași armați, care desoacă focuri asupra-i. smucește frîul, dă pînteni și țipă disperat. nei, gloaba năucă dă drumul rezervei de ener-din câteva sărituri supreme a ureat dealul; o clipă a fost departe de primejdie. Poate ea în vârul dealului, dar l'a ureat. Este in-ulabil în câtă putere mecanică se poate trans-na energia înmagazinată cheltuită dintr'o sin-i dată.

Brezeanu a suris, mulțumit că, fără să fi eu-ut teoria, îi știa intuitiv adevărul; și cât îl de bine ne-a dovedit-o la reprezentare. În ologul lui, Harpagon, ridicat la cea mai înaltă ptă de ibitare, s'a arătat în stare să cheltu-ă o putere colosală, pe care nimeni nu i-ar ānuit-o până aci. Și atât a cheltuit-o de gene-inecât un singur ris, n'a venit din toată sala urbură nepotrivit liniștea care ne trebuia tutu-pentru a contempla acel înfiorător fenomen e chiamă cea din urmă nădejde.

Dacă a putut în unele momente să ne facă a-nefericit să ridem de prostiile și răntățile are-l împinge detestabilă-i patimă, de astă-nu mai e de glumit: stăm îngroziți în fața ii sbucium. E un suflet de om smăcinat până undul fundului. Uriciosul acum ne intere-i și ne atrage; încet, încet, văzându-i ama-lacrime, îi uităm păcatele, îl compătimim, gem de mila lui, și rămănem înecați de emo-e, când, după ce aruncă oribila amenințare cu e și călăi, pleacă nebun să-și găscască — ori ara, ori moartea.

) altă creațiune de mare preț a lui Brezeanu

e, fără îndoială, Vlad, idiotul din „Mort fără lumânare” al dlui L. Bacalbașa. În această întu-necată tragedie a mizeriei și a ignoranței, figura idiotului strălucește tot așa de tare ca și fatali-tatea care aruncă în peire pe trei oameni. Este un moment în care idiotul, fără să asculte la cele ce se petrec împrejurul, la chinurile de teamă și de remușcare ale criminalilor, stă înlemnit în picioare, drept cu lumânarea aprinsă în mână: nu mișcă de loc; fără să elipsească se uită țintă spre eer; numai pupilele-i mai trăiesc, dar așa de pu-ternic, încât se vede bine că în ele s'a concentrat acum toată flacăra vieții; ele se strâng încet-încet, arzând din ce în ce mai viu, ca și cum ar ochi o luminiță depărtată în firmament, care crește din ce în ce mai scilpitoare. Momentul acela de ex-taz religios este de o frumusețe uimitoare. Și când e silît să se ascundă într'o tainiță, bunul ne-noroceit, cât de blând și de frumos se roagă: „Mă due... dar... să nu mă omoriți!”

Dar doctorul Purgon din „Bolnavul închi-puit!”

Cine a fost la teatru a trebuit să observe, ca și mine, un fenomen foarte curios. Până la in-trarea mândrului savant, piesa mergea, spre mul-tunirea tuturor, bine: e un entrain remarcabil, cum se vede foarte des pe teatrul nostru. Dar istă că vine demnul doctor Purgon. Cum apare, at-mosfera se ridică la o înălțime neobișnuită. A-tunci începe cascada lui tunătoare de indignare, de imputări, de recriminări și amenințări. Ce vervă fosforică! Promițând nenoroceitului bolnav moartea sigură ca pedeapsă a revoltei contra știin-ței, Purgon ese spumând. A intrat, a uimit, a răsturnat, a devastat și se duce ca o furtună lu-minoasă, ca un meteor orbitor... Iar după ieșirea lui?... Atmosfera cade repede, așa că toată lumea, actori și spectatori, sunt apucați de frig, se simt stăpâniți de o jenă pe care cu greu ar mai putea-o disimula.

Marele Millo — e de mult de atunci — dedea un beneficiu în Teatrul Național, cu spectacol variat. Pentru ridicarea cortinei juca un *vaude-ville* din franțuzește: *Un bal din lumea mare*.

Ziua, nu putuse face repetiție generală; era foarte bolnav. Dar nu era chip să se amâne spec-tacolul — altă zi nu se mai putea obține la teatru decât peste o lună. Seara l'au adus în trăsură în-chisă. L'am văzut înainte de ridicarea cortinei. Era pierdut, zdrobit de friguri; sudori aci reci, aci fierbinți îi acopercau chipul; ochii rătăciți; tremura ca varga ținându-se de o culisă, pe care o clătina măruntel. Am crezut că n'are să poată ieși în fața publicului, sau dacă l'ar vâri cu deasila la replică, are să ează în scenă ca o cărpă. M'am dus în cușcă — eu eram sufler. Cortina s'a ri-dicat.

Era o piesă bătrână. Un barbier, căruia i-a fu-git de vre-o trei ani nevasta, nu știe omul cu cine, vine să pieptene pe o damă din lumea mare, care dă acum un bal splendid. După ce isprăvește lu-erul, vrea să iasă; dar greșește ieșirea și se po-menește chiar în saloul de dans. Aci își pove-ștește scurt publicului aventura cu nevastă-sa, și profitând de greșala lui, își înprăstie în toate col-turile saloului reclama de *coiffeur*. Dar iată că sosese dăntătorii. Un cadrul nu e complet. Un baron cu baroana și o altă damă cantă un cava-ler. Până să se explice bărbierul, dama stingheră îl ia drept nobil și-l trage în dans. Dansând, omul vede vis-à-vis în baroană, pe cine? pe trădătoarea lui, pe fugara Tifina.

L'am văzut. Omul acela pe care, cu câteva mi-nute înainte, îl lăsasem într'o stare atât de ne-noroceită, neputându-se ține pe picioare, a intrat ca o sfârlează în scenă. Până la intrarea lui toți actorii jucau cu o vervă neobișnuită. Cum a in-trat frizerul și s'a aruncat în dans, temperatura s'a ridicat de zece ori mai sus. La solo de cava-ler, când, între două entochato, se face recunoa-șterea, Millo s'a întrecut pe el însuși. Când a ieșit din scenă, se înțelege a trebuit să-l ia pe brațe ca să-l dueă în cabină; dar nu e mai puțin adevă-rat că în o doua piesă într'un act, în care Millo nu juca, toți aveau aerul mai molesit decât varza aeră uitată în ploaie.

Asta e în teatru primejdia distanțării covâr-șitoare. Ce primejdie! pe de o parte; dar pe de alta, și ce noroc! Numai unul care distanțează astfel poate marea o epocă.

Termin aducându-mi aminte de ce spuneam mai sus: Brezeanu este un Drăgulici, e un Iulian, un Mateescu. Ar putea fi un Millo — dacă...

Dacă direcția teatrului va înțelege că în fața unei așa valori individuale trebuie deschis un câmp cât mai larg, și dacă va fi secondat de către emarazii săi cu dragostea ce trebuie s'o inspire sufletelor alese superioritatea talentului — atunci Brezeanu va fi fost, cândva, una dintre persona-litățile cele mai strălucite ale artei la noi, un spirit dintre cele ce pot evoca o epocă de literatură dra-matică națională, un artist care va fi făcut o-norarea scenei române cât va fi fost vremea lui.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul O. M. (Iasi). S'a scris prea mult despre acest subiect. Cu articolul de azi încheiem discuția. Încercați într'un ziar din regat.

Dlul Dr. P. C. Ne pare rău că inspirațiilor d-tale nu le putem da alt loc decât la poșta redacției. Altele mai reușite se vor bucura de mai multă cinste.

Unui bursier (de conservator).

Muzați cântă un preludiv:
Bani de studiu.
Timp de studiu.
Chiar și dor de studiu ai.
Cap de studiu însă n'ai.

Profesorului X...

E fumos, deamnă chemare
Tu pe toți să-i luminezi.
Pe când tu în lumea mare
Ai rămas pe cum te vezi:

Ne'nvățat
Neluminat.

Unui croitor.

Faci reclame, te fălești
De cel mai mare croitor
Dar ori cât de meșter ești
Nu-ți ști eroi un viitor!

Cântec papal.

Pe pământ cât și pe apă
Toți „Unții” ți-au zis **papă**.
...
Dar de când cu „bula” sfinte
Ne-arătași sfîntite fapte,
Nu mai știm ce ești: **Părinte**,
Papa-gal sau **papă-lapte**.

Din „Bulele Papei” reținem numai versurile:

„Roma pentru noi nu este,
Ea ne haidudoroște,
Cin' s'a haidudorogi
Frate bun nu poate fi!”

Dlul I. T. in Cic-cor. Corespondența în felul cum ni s'a trimis nu se poate publica. Vă rugăm să așteptați liniștiți hotărîrea consistorului mitropolitan.

Senin. Noi am crezut și erodem și acum, că a fost o glumă nevinovată. De aceea nu ne bucurăm publi-cându-ți rîndurile de pesimism. — de teamă să nu des-ceptăm senzibilități inutile.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Isidor Iesianu, Bihac. Am primit 28 cor. abonament până la finea anului 1912.

Alex. Voichescu, Lugoj. Abonamentul d-tale e achitat până în 1 Oct. st. n. 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Baththyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși

Altoire cu Tuberculin. Bo 45-60

Un tânăr

cu praxă află aplicare în cancelaria notarială din R-hó u. p. Szászsebes. Max. Grecu, (Ge 272—2) notar.

Un candidat de avocat

ori un scriitor bun află aplicare, pe lângă o plată bună la Dr. Méré Samu, avocat în Boroşneu (Boroşjenő) (Me 267—3)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.
Ba 116—280

DEIN PAULA
salon de pălării pentru dame

Arad, str. Weltzer János nr. 9.
Mare magazin de pălării pentru doamne.

(De 278—3)

Import de cafea și tea
F. A. DEGAN
FIUME.

„Deganin”

scutit prin lege

„Deganin” e preparatul cel mai nou și cel mai cu efect în contra gândacilor roșii și negrii (șvabi, ruși) și a altor insecte, cari infectează bucătăriile, magazinele, covrigăriile ș. a. m. d.

Preparatul e un praf de culoare roza și se folosește în modul următor:

Praful se va împrăstia cât de des (gros) pe podeală jur-împrejur dealungul pereților și în toate locurile de unde iasă și se ivese insectele.

Cantitatea nu trebuie cruțată, ca insectele la suit și scoborît de pe pereți să fie silite a trece prin praf.

Praful nu e veninos, dar totuși nu e consult a-l lua în gură. Din acest motiv insectele vor muri momentan, multe vor fugi, însă, care a gustat din „Deganin” va peri.

Rezultatul se va observa peste vreo câteva zile. E consult a lăsa praful împrăștiat și o lună de zile, ca să poată ajunge la el și insectele cele mici, în acest mod se distruge și sămânța lor.

Cine a făcut o probă cu preparatul „Deganin” de sigur s'a scăpat de uricioșii oaspeți și ne va fi recunoscător.

Scrișori de recunoștință primesc cu plăcere.

1 kgr. numai 3 coroane.

CIASORNICE, GIUVAERCALE, GRAMAFOANE, FOANE și PLĂCI
cu plătire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țara la
TOTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafoane.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alni Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Dacă îți asudă picioarele întrebunțează renumita (E 170—20)

„Cremă de piu a lui ERÉNYI”

1 borcan mare . . . 1 cor.
1 borcan mic . . . 60 fil.

Se poate cumpăra în toate drogheriile, prăvăliile de galduterii și ghetete și în toate bărbieriile, precum și dela preparatorul

TIVADAR ERÉNYI

ARAD, Strada Aulich Lajos n-rul 20.

Covoare

veritabile din Persia.

Un mare magazin din Constantinopol a trimis spre vedere o colecție mai mare de covoare veritabile din Persia. Covoarele se pot vedea în prăvălia mea vre-o 15—20 zile, fără obligament de a cumpăra.

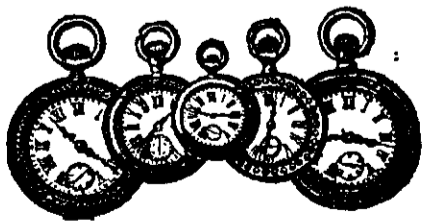
Bruckner Lipót

vanzător de mobile (Palatul Neuman).

(Se 276—4).

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

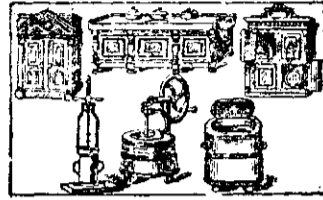
Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparații de oroloage de precisiune. Prețuri ieftine. Lucrare esecelentă.

50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.
Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută resinată. Apa de gheață se întrebuințează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

Să nu se confunde cu alte fabricații. (Me 141—30)

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4 1/2 și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

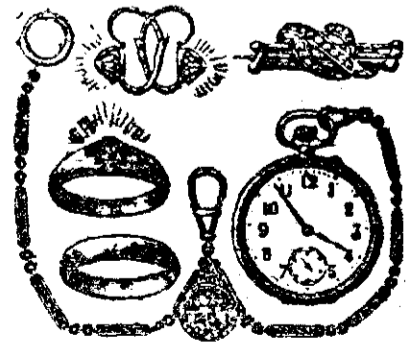
Agentura generală comercială.

Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6—8.

(Pa 173—60)

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel. în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se repara ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

**Fabrica nouă de
OROLOAGE DE TURN**
Sarkadi Zoltán & Comp.
fabricanți de oroloage pentru turnuri
Nagyvára' Damjanics-u. 30.
(Cămin proprie)

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărmi. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloageilor de jură se execută cu minuțiozitate

(Sa 88—60)

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE
GEORGE RUMMEL
SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

(Ru 66—30)

Premiat: Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRASCU

SIBIIU, strada Cisnădiei 30.
Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Pe 264—30)

Atelier de curelărie, selărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.
(odinioară Societatea curelarilor)
Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vâzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jampuri de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparații se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cai de la soțurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cai și cofere de călătorie. — Comandele se feruiesc conștiințios.

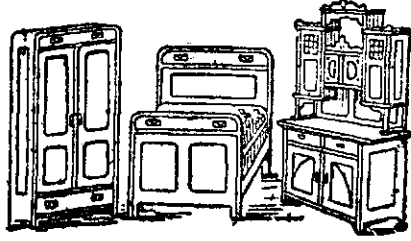
(O 9—60)

Mobile in toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanția recomandă

EMIL PETRUȚIU
fabrică de mobile

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

(P 184—60)

Urmașul lui **GROSZ FRIGYES OLASZ ANDRÁS**
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (O 183—30)

Olasz András

Dacă suferi în dureri de stomac,
dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

(1) sticlă costă 40 fleri; o duzină + coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia
ROZSNYAY M.
A R A D.

(Ro 227—104)

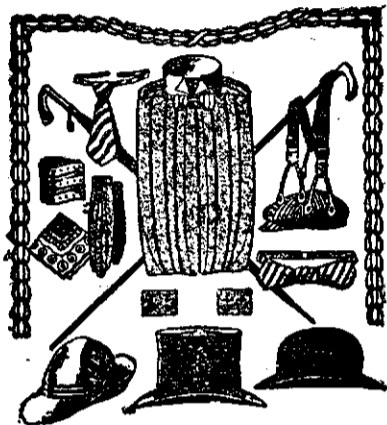
Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghetе pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Cl 99-60

Cluj, luna August 1912.

P. T.

Am onoare a Vă aduce la eunoștiță, că
am preluat

atelierul de croitorie

a firmei **Petricaș și Anca** din Cluj și bazat pe praxa mea îndelungată în primele ateliere din capitală mi-am aranjat atelier propriu în **Cluj—Kolozsvar** (piața **Mátyás Király nr. 12**) unde efectuează orice comande de vestminte pentru domni, în forma cea mai modernă, satisfăcând și cele mai rafinate gusturi. Magazin permanent de materii engleze pentru toate sezonale. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină bine croită. La comande peste 3 rânduri de vestminte merg în persoană în provincie ori unde.

Cu toată stima:

AUREL PETRICAȘ croitor

Pe 255-3

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu

recomandă cu toată căldura binevoitorului atențiunii a numărului nostru public din Sibiu și din provincie

întreprinderea proprie de înmormântări

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari sicriuri, cununi, acoperitoare, ghetе (păpuci), felinare, cruci, care funebre, etc. etc.

Prăvălia Reuniunii

:: :: Strada Quer Nr. 3. :: ::

(casa fabricantului G. Moess) se găsește sub îngrijirea dlui **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii-mici — nr. 4), care stă la dispoziție în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiu, fie la transportarea de morți afară de Sibiu.

Înmormântări se fac de clasa I., II. și III. În mormântarea membrilor răposați ai Reuniunii se face cu preț redus! Comandele se îndeplinesc cu prevenire și cu toată punctualitatea. :: Întreprinderea se îngrijește de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea și tipărirea anunțelor funebre, etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulțească fondul „Azilului” pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor noștri scăpați, preoțimea, dascălimea și ceilalți cărturari ai noștri, sunt rugați a stăruii pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere și 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru și pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucața, Romul Perian, Vic. Tordășan

prezident-director

cassar

secretar.

Re 197-5

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș. — Recaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10.,
Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează
libel. Administrează depuneri cu casete de eco-
nomizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei
depusse 4 și jumătate și 5 procente interese
fără nici o detragerere.

După toate depunerile contribuția (darea) de inte-
rese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea
cassel se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu
acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TÖRONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

In căsătorie

caut o fată inteligentă, bine crescută, poate fi și fără zestre, afară de limba română să posadă cel puțin încă una străină din patrie. Eu de 2 ani am e prăvălie de modă pentru domni și dame cu un capital propriu de cor. 40.000 și sunt în vârstă de 30 de ani.

Reflectantele să se adreseze direct mie. La caz scrisorile se înapoiază sub cea mai mare discreție. *Sima Micșu* comerciant, Titel. (Mi 198—6)

Prăvălie bună

frumos mobilată, e în centrul românesc a Nădlacului (Nagy-lak) de preluat cu sau eventual și fără mărfuri. Informațiuni dă Toma Cizmașiu, Nagy-lak, ori proprietarul Mihai Șerban, Leutnant Avtovac (Herzegovina). (Se 269—2).

AGRONOM

cu calificare superioară, necăsătorit, se caută pentru administrarea unei moșii de întindere mai mare. Oferte să se adreseze:

„Biroul agricol“, Szászsebes.

CREMĂ PENTRU FAȚĂ

pudre, parfumuri, apă de Colonia, perli pentru dinți, păr și halne, pleptene, ace pentru păr etc., de calitate cea mai bună, — mare asortiment, — se pot căpăta în drogheria

(To 204—10)

Török Andor és Társa
Arad, Andrássy-tér 20. Telefon 900.

O bacfișă

dorește să corespunde din distracție cu un tânăr inteligent. Adresa: „Doina“ postrestante, Marosvásárhely.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate. (A 148—25)

Mașinist

Caut post de mecanic la o moară cu aburi. Am cele mai bune atestate în această branșă și ca lăcătar de armatură și electricitate. Adresa: *Mihai Mihailov* în Révaujfalú (Tórontal m.)

Elev farmacist

inteligent, harnic și cinstit găsește loc în condițiuni avantajoase la „Farmacia Romană“, *Constantin Dumitriu* în Roman (Moldova).

Primesc un învățacel

în prăvălia mea mixtă. Reflectanții să se adreseze subscrisului *Vasilie Ciorogariu* R. Pécska (com. Arad.) (Ci 228—3)

Se vinde o crăsmă

în Fönlak. Doritorii de a o cumpăra să se adreseze lui *Lazar Martin* crăsmar, Fönlak. (Ma 194—2)

Ingrijitivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esecchiană de ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21—80 ani pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se **solveste moștenitorului un ajutor de 2000 cor.** iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie prin oare-care nenocire **neputincios de muncă i-se solveste până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata **2000 cor.** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solveste membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. După 3 ani de membie toate plătirile se pot sista, rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică — Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și tace de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membie rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, **la măritș, fata totuși primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 ani. Fetele **mic** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membie, **solvim erezilor suma asigurată.**

Liquidările se fac strict în senzul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semne până la 15.000.000 cor. și peste 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

ASOCIAȚIA ESECHIANA DE AJUTORARE

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I. emelet.)

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincloasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tălat nutreț și, alte requisite economice.

(Va 221—280)

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Câtiva învățacei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.